
AZ EGYESÜLT NEMZETEK
SZERVEZETÉNEK
EGYEZMÉNYE
A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL

A biológiai sokféleség jelentősége
A Kormányközi Tárgyaló Bizottság tevékenysége
Az egyezmény aláírása, hatálybalépése
A hazai ratifikálás és a végrehajtás feladatai
Az egyezményt aláíró országok
Az egyezmény magyar és angol nyelvű szövege

UNCED
1992

AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETÉNEK
EGYEZMÉNYE
A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL

A kiadvány szerkesztői:

Nechay Gábor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium,
Természetvédelmi Hivatal

dr. Faragó Tibor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium

A kiadvány szerzői:

dr. Draskovits Rózsa,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

dr. Holly László,
Agrobotanikai Kutató Állomás, Tápiószele

dr. Láng István,
Magyar Tudományos Akadémia

Nechay Gábor,
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium,
Természetvédelmi Hivatal

dr. Papp László,
Magyar Természettudományi Múzeum

dr. Varga Zoltán,
Kossuth Lajos Tudományegyetem

dr. Vida Gábor,
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kiadja:

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciájának
Magyar Nemzeti Bizottsága
Budapest, 1992

Tartalom

1. Előzmények
A biológiai sokféleség jelentősége
A nemzetközi szervezetek tevékenysége
2. Az egyezmény előkészítése
ENSZ- és UNEP-határozatok az egyezményről
A Kormányközi Tárgyaló Bizottság
A hazai előkészítő tevékenység
3. Az egyezmény lényege
Az egyezmény célkitűzése és az alapvető elvek
A kötelezettségvállalások
Az egyezmény értékelése
4. Az egyezmény aláírása és hatálybalépése
5. A hazai ratifikálás és végrehajtás feladatai
Mellékletek
A. A fontosabb dokumentumok és hivatkozások jegyzéke
B. Az egyezményt aláíró országok
C. Előzetes állásfoglalás az egyezményről
D. Egyezmény a Biológiai Sokféleségről
Convention on Biological Diversity

1. Előzmények

A biológiai sokféleség jelentősége

A megfigyelések és a tudományos eredmények szerint a biológiai sokféleség csökkenése az utóbbi évtizedekben felgyorsult. A tudósok becslése szerint legalább 5 millió - de lehet, hogy ennél lényegesen több - növény- és állatfaj van a Földön, de a jelenleg ismert és latin névvel leírt fajok száma csupán 1,4 millió. Trópusi őserdőkben él a fajok 50 %-a. Amennyiben a trópusi erdők kivágása a jelen ütemben folytatódik, akkor a XXI. század közepére a Föld teljes fajállományának 25 %-a kipusztul, ami a földtörténet utolsó 65 millió éves időszakában példátlan sebességű fajpusztulást jelentene. A biológiai sokféleség csökkenése nemcsak a természetes életközösségekben tapasztalható. A növény-nemesítés és állattenyésztés egyre szűkebb és homogénebb genetikai állománnyal dolgozik, ami a fajtak sebezhetőségéhez vezet. A monokultúrák terjedése is ezt a leromlási hajlamot növeli. A fajok számának gyorsuló ütemű csökkenését többek között élőhelyeik megszüntetése, a népességnövekedés több közvetlen és közvetett hatása, a természeti erőforrások nem fenntartható - azaz megújulásukat lehetetlenné tevő - kiaknázása okozza.

A biológiai sokféleség a Földön található és az évmilliárdok óta tartó fejlődés során kialakult életformák gazdagságát jelenti: a különböző növények, állatok és mikroorganizmusok millióit, tulajdonságaik "hordozóit", a géneket, és a bonyolult élettársulásokat (ökoszisztémákat), amelyeket kialakítanak és amelyekben létük lehetséges. E sokféleség egyik egysége a faj, de minden fajnak változatai, egymástól fontos tulajdonságokban különböző tenyésztői, populációi és egyedei vannak, amelyek ezen eltérő tulajdonságaikat, egyediségüket részben - és a szaporodás során egymással kombinálódva - továbbörökítik utódaikra. E sokféleség biztosítja, hogy a változó körülményekhez alkalmazkodni képes populációk, illetve fajok, az életükhöz szükséges ökoszisztémák és egyáltalán az élet fennmaradjon a Földön. A biológiai sokféleség (biológiai diverzitás) tehát magában foglalja: az élő szervezetek genetikai sokféleségét, a fajok sokféleségét és az ökoszisztémák sokféleségét.

E sokféleség még Földünk legszélsőségebb viszonyokkal rendelkező területein és körülményei között is megfigyelhető. A fajok eloszlása azonban nem egyenletes. A trópusokon bizonyos területek különlegesen nagymértékű diverzitást tárnak elénk elsősorban a hosszú idő alatt alig változó, kedvező éghajlati viszonyok következtében. De a sokféleség nem korlátozódik a szárazföldekre, az óceánok - elsősorban azok parti sávjai - is a fajok meglehetősen gazdagságát tartalmazzák.

A genetikai sokféleség kiterjedése sok vonatkozásban egyelőre nem számszerűsíthető, a fajokon belüli variációk azonban különböző mértékig tanulmányozhatók. A fajok szintjén a tudósok egyelőre kb. 1,4 millió élő organizmust azonosítottak, ebből 1,08 millió állatfajt és 248 ezer magasabb rendű növényfajt. Tényleges számuk ismeretlen, különböző becslések 3-30 millióra teszik. A madarak és az emlősök az ismert fajok 1 %-át teszik csak ki. Az ismert fajok több mint 60 %-át rovarok alkotják. A még ismeretlen rovarok számát 10 millióra becsülik. Ezen túlmenően más gerinctelenek, alacsonyabb rendű növények, valamint mikroorganizmusok sokasága vár megismerésre vagy felfedezésre.

A fajok kihalása az evolúció természetes része. A kőületek mutatják, hogy az élet baktériumok és kék-zöld algák formájában csaknem 4 milliárd évvel ezelőtt keletkezett a Földön. A következő 3 milliárd évben a fejlődés az elkülönülés egymást követő hullámain esett át: kifejlődött minden fő élőlény csoport. Az idők során lezajlott több, tömeges mértékű kipusztulás, amikor az akkor létező fajok közel fele is eltűnt. Bizonyos fajok eltűnése és mások előretörése vezetett a földi élet mai összetételére, beleértve az ember megjelenését is.

Az emberi tevékenység az utóbbi évszázadokban meggyorsította a fajok kipusztulását. A madarak és emlősök közül az utolsó 400 évben kb. 400 faj és alfaj halt ki. És a kipusztulás sebessége nő. Mindez - mivel a madarak és az emlősök mindössze 1 %-át teszik ki az ismert fajoknak - nem tükrözi teljesen azt, hogy mi történik az összes fajjal. Ebből is adódóan a biológiai sokféleség csökkenésének ütemére vonatkozóan többféle becslés van. Egyes tudósok véleménye szerint a fajok az eddig becsült mértéknél sokkal gyorsabban tűnnek el, és a leggazdagabb élőhelyek területének csökkenése a világot egy új tömeges kipusztulás küszöbére sodorja, melynek okozója jelenleg maga az ember.

Számos adatbázis nyújt tájékoztatást a kihalással fenyegetett fajokról, de ezek a Földön eddig leírt fajok legfeljebb 30 %-ának figyelembevételével készültek. Az Egyesült Államok kormányzata számára készült jelentés ("Global 2000") szerint az ezredfordulóra a fajok 15-20 %-ának kihalása várható. Feltételezve, hogy a fajok száma 3-10 millió közé tehető, ez az ezredfordulóig 450000-2000000 faj eltűnését jelentené. Egy növényekre vonatkozó becslés 60000-re teszi a 2050-ig kipusztuló fajok számát, vagyis minden négy fajból egynek az eltűnése várható.

A biológiai sokféleség csökkenésének legfőbb okai abban keresendők, hogy a növekvő emberi igények a fűtőanyag, a táplálék, a lakóhely, a termőterület egyéb célú hasznosítása, az ásványok, az ipari termékek iránt példátlan mértékben rombolják az ökoszisztémákat és csökkentik a vadon élő populációkat. A legfontosabb okok részletesebben a következők:

- Az emberi tevékenység legsúlyosabb hatásai a természetes élőhelyek rombolásával, területcsökkenésével és elszigetelődésével, valamint az ebből eredő környezeti károkkal kapcsolatban jelentkeznek. A természetes erdők kiirtásán kívül a másik fő hatás a nedves területek elvesztése, amely területeken az emberi népesség és a gerinces fajok legnagyobb része él. Egyedül az Egyesült Államok eredeti ilyen területeinek 54 %-át (87 millió ha) vesztette el, illetve alakította át, ebből 87 %-ot mezőgazdasági termelés céljára.
- Az élőhely-vesztés után a szennyezés a legnagyobb fenyegetés. Különösen, ha az éghajlatot és a biogeokémiai körfolyamatokat fenyegeti. A savas ülepedés minden földrészen súlyos gondokat okoz. Az ipari és a mezőgazdasági eredetű szennyezések és települési hulladékok egyaránt veszélyeztetik a szárazföldi és a vízi rendszereket és különböző módon eljutnak a talaj mélyen lévő, vízáradó rétegeibe is. A savas esők, a globális éghajlatváltozás és az ózonréteg vékonyodása mindeddig ismeretlen ütemben és mértékben változtathatja meg a helyi klímát, a légkör és a talaj kémiai állapotát, továbbá a vízmérleget.
- Az egyes fajok, vagy csoportok (pl. a rákok, halak, bálnák, prémies állatok körében) megfogyatkoztak, több fajuk pedig teljesen vagy sok országban kipusztult a mértéktelen halászat és vadászat következtében.
- Bizonyos, egyébként is ritka fajok veszélybe kerültek az azokkal vagy az azokból készült termékekkel folytatott nemzetközi kereskedelem miatt (pl. orrszarvú, elefánt, különféle papagájok és más madarak, teknősök, orchideák, kaktuszok stb.).
- A szigeteken élő fajok és populációk különösen veszélyeztetettek. Háziasított fajok (sertések, macskák) betelepítése, mások (pl. patkányok) behurcolása pusztító hatással van a szigetek bennszülött fajaira. Az összes feljegyzett madárkipusztulás 90 %-a és az emlősök kihalásának 75 %-a szigeteken zajlott le.
- A tömegtermelést és a nagy kiterjedésű monokultúrát hangsúlyozó modern mezőgazdaság is súlyosan csökkenti az ökológiai és biológiai sokféleséget. Sok országban erőltetik a

környezetileg destruktív növények termelését az "export vagy nyomor" gazdaságuk támogatása érdekében.

A biológiai sokféleség megőrzésének erkölcsi és gyakorlati indokai vannak. Az etikai megközelítés többek között arra a felismerésre épül, hogy a fajok evolúciós egyediségek, egyszerűek és pótolhatatlanok. Az azokból felépülő ökoszisztémák létezésének nem egyszerűen az a funkciója, hogy kielégítsék a fogyasztók mai generációjának gazdasági érdekeit. Ugyanakkor a természet etikailag helyes megközelítése a belőle származó javak méltányosabb elosztásához is vezet. A gyakorlati értékek elsősorban azt jelentik, hogy csak e sokféleség biztosítja - egyebek mellett az egészségen, a táplálkozáson, az ipari hasznosításon keresztül - az ember alapvető életfeltételeit, életminőségét többek között a következő formákban:

- A biológiai sokféleség meghatározó módon hozzájárul az emberi egészséghez, hiszen a gyógyszerek a legtöbb esetben a különféle élő szervezetekből származnak. Már a legkorábbi időkben használtak az emberek növényekből és állatokból származó kivonatokat gyógyításra; s becslések szerint a fejlődő országok népességének 80 %-a hagyatkozik jelenleg is a "hagyományos" gyógyszerekre. A természetből származó medicina fő forrásai a növények. Gyógyszerészeti szempontból ezidáig mindössze 5000 magasabb rendű növényt vizsgáltak meg, amelyek többsége mérsékelt égövi. A trópusi erdők rohamos kiirtása-pusztulása azonban e növények élőhelyének eltűnését és ezáltal a növények kipusztulását vonja maga után, mielőtt esetleges gyógyító hatásukat megismerhetnénk.
- A biológiai sokféleség mindhárom korábban említett szintje az alapja a mezőgazdasági termelésnek. Maga a termő talaj sokféle élőlény milliárdjainak együttélése ("ökoszisztémája"). Ezen szervezetek károsodása, kipusztulása termelésre alkalmatlan, holt földdé változtatná a termőterületeket. Egy mezőgazdasági tájra, vagy ökoszisztémára jellemző sokféleség és egy termőhely fizikai izoláltsága befolyásolja a kórokozó mikroorganizmusok vagy a kártevő rovarok invázióit. A mezőgazdasági területeket - és a termelést - körülvevő természetes élőhelyek gyakran adnak otthont a terményt pusztító rovarok természetes ellenségeinek. Ezáltal jelentős költségek takaríthatók meg, mivel kevesebb peszticidre van szükség. Hasonlóképpen elengedhetetlen a beporzó rovarok "működése" a legtöbb termés esetében.
- A növények rendkívüli sokfélesége ellenére az emberi táplálék 75 %-át 7 faj adja: búza, rizs, kukorica, burgonya, árpa, édesburgonya, manioka. Ezek nagy részét monokultúrákban, illetve genetikailag kevésbé különböző változatokban termesztik. Ennek eredménye, hogy igen érzékenyek az újonnan fellépő betegségekre, kártevőkre. Az egyik megoldás, hogy szélesítik a fogyasztásra szánt fajok körét. Az emberi történelem során kb. 3000 növényfajt használtak élelmezésre és további 75000 lehet eheto. A másik megoldás erre, hogy a fogyasztott fajtákat ellenállóbbakká teszik keresztezve azokat ellenállóbb törzsekkel, vagy a vadon élő rokonfajokkal. A vad fajok és vadon élő rokonok a növény-nemesítők számára nemcsak a rezisztens változatok előállításához szükségesek, hanem azok a nagy terméshozamok biztosításához keresztezési (nemesítő) alapanyagokként is felhasználhatók. Míg a világ mezőgazdasági termőterülete a következő két évtizedben legfeljebb 4 %-kal növekszik, addig a népesség-növekedés ugyanezen idő alatt a tápláléktermelés 60-70 %-os növelését igényli ! Tehát rendkívül fontos, hogy termesztett növények vadon élő változatait is megőrizzük, mert a bennük rejlő genetikai tartalékok nélkülözhetetlenek. Pontosabban szólva nem egyszerűen a vad változatokat, hanem azok génadó állományát is kellő mértékben meg kell őrizni.
- A biológiai sokféleség hozzájárulása az ipari termeléshez is igen jelentős. A természetes keményítőket (például, kukoricakeményítőt) felhasználják ragasztóanyagok, szappanok,

kozmetikumok, filmek, robbanóanyagok, festékek, műanyagok gyártásában. A természetes zsírokat és olajokat a vegyipar, az élelmiszeripar vagy a gyógyszeripar dolgozza fel. A feldolgozóipari hasznosítás külön magyarázatot nem igényel. Voltaképpen a szén, a kőolaj és a gázkészletek is valamikori növényekből keletkeztek. Míg ezek meg nem újuló energiaforrások, a biomassa megújuló energiatartalmakat jelent. Ma már egyes mikroorganizmusok is felhasználhatók, épp az ipari szennyezés elleni küzdelemben. Több baktérium törzs képes megemészteni az olaj egyes alkotórészeit. Ezek keresztezése egy olyan baktérium kialakulásához vezetett, amely képes az olajt teljes egészében feldolgozni és így bizonyos mértékben felhasználható a környezetbe valamilyen baleset vagy technológiai hiba következtében került olajszennyeződés megszüntetésében.

- Nincs tisztázva annak kérdése, hogy a mesterséges ökoszisztémák képesek-e globálisan helyettesíteni a természetes rendszereket a Föld bioszférájában. Ha a jóval egyszerűbb mesterséges ökoszisztémák (pl. agrárrendszerek) erre képtelennek bizonyulnak, akkor a megőrzött biológiai sokféleség létfontosságú lesz az emberiség fennmaradásához.
- A biológiai sokféleség védelmének fontos etikai vonatkozásai is vannak. Emellett esztétikai szempontok is indokolják e sokféleség megőrzését.
- Felbecsülhetetlen tudományos értékű információt hordoz a biológiai sokféleség az evolúciós folyamatokkal, a múltbeli történetekkel és a jövő lehetőségeinek feltárásával kapcsolatban.

A nemzetközi szervezetek tevékenysége

Már 1972-ben a stockholmi ENSZ Konferencia az Emberi Környezetről számos elvet fogadott el, melyek a fajok, az ökoszisztémák és a genetikai források védelmére is vonatkoztak. 1982-ben az ENSZ Közgyűlés továbbfejlesztette ezeket az elveket és beépítette a Természeti Világ-Chartájába (UN, 1982).

A biológiai sokféleség globális veszélyeztetettségére és védelmének sokoldalú problémájára kibontakozó nemzetközi tudományos együttműködésnek elsősorban a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (International Union for Conservation of Nature, IUCN), a Természetvédelmi Világalap (World Wild Fund for Nature, WWF) és a Világ Természeti Erőforrásainak Intézete (World Resources Institute, WRI) adott keretet.

E tevékenységek eredményeképpen számtalan ajánlás, koncepció, stratégia, akcióterv készült.

A Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) Közgyűlése 1981-ben, Christchurchben tartott 15. ülése utasította a szervezet Titkárságát, hogy dolgozzon ki a genetikai készletek megőrzéséről, hozzáférhetőségéről és felhasználásáról egy előkészítő tanulmányt. A Nemzeti Park Világkongresszus Baliban, 1982-ben felhívta az IUCN-t, hogy vizsgálja meg nemzetközi jogi eszközök lehetséges kifejlesztését a genetikai készletek kereskedelmi felhasználásának szabályozása érdekében. Az IUCN Közgyűlés 1984-ben Madridban tartott 16. ülése felkérte az IUCN főigazgatóját, hogy segítse elő azon irányelvek alkalmazását, amelyek alapként szolgálnak a világ természetes genetikai készletei védelméről szóló globális egyezmény előzetes tervezete számára. Ez a tervezet elkészült és az IUCN Közgyűlés 1988-ban San Joséban tartott 17. ülésén elfogadták.

Más nemzetközi szervezetek is fontos, e témakörhöz kapcsolódó programokat hirdettek meg: a UNEP sokoldalú programjai mellett a UNESCO "Ember és Bioszféra" programját, vagy a kultúrnövények génforrásainak megőrzésére irányuló FAO-programot említhetjük.

Az időközben megszületett - és a biológiai sokféleség védelmét is legalább részben érintő - egyezmények vagy csak egy-egy ágazat szempontjait veszik figyelembe és ezáltal a biológiai

sokféleség globális problémájának csak behatárolt kérdéseire térnek ki (világörökség-helyek, vizes területek, a vadon élő fajok kereskedelme, vándorló fajok), vagy pedig regionálisak (mint az Európára vonatkozó Berni Egyezmény). Ezen felül a legtöbb meglévő egyezmény megvalósításához rendelkezésre álló pénzügyi eszközök rendkívül korlátozottak. Emiatt lehetetlen megvalósítani a védelmi terveket azokban az országokban, ahol azokra a legsürgősebben szükség van és ahol az e célra rendelkezésre álló források nagyon szűkösek.

Az ENSZ Környezet és Fejlesztés Világbizottsága 1987-es jelentésében (Brundtland-jelentés) már azt ajánlja, hogy a "Kormányok vizsgálják meg egy olyan, a fajok védelméről szóló egyezmény kilátásait, amely szellemében és hatáskörében hasonló a Tengerjogi Szerződéshez és más nemzetközi egyezményekhez, melyek az 'egyetemes készletek' elveit tükrözik". Erre a témakörre - mint kiemelt fontosságú ügyre - utal a UNEP Kormányzó Tanácsának "Környezeti Perspektíva 2000-ig és azon túlra" című jelentése is.

Széleskörű nemzetközi együttműködés alakult ki kormányzati és nem-kormányzati tudományos és természetvédelmi szervezetek részvételével átfogó koncepciók és ajánlások kidolgozása érdekében. Ennek egyik eredményeként készült el és adta ki közösen az IUCN, a UNEP és a WWF az új Természetvédelmi Világstratégiát (IUCN-UNEP-WWF, 1991).

2. Az egyezmény előkészítése

ENSZ- és UNEP-határozatok az egyezményről

A megfelelő nemzetközi egyezmény kidolgozását 1987-től kezdődően az ENSZ Környezeti Programja (UNEP) vállalta fel, illetőleg koordinálta.

A szervezet Kormányzó Tanácsa 1987-ben határozott (14/26; 1987. június 17.) a biológiai sokféleségre vonatkozó nemzetközi egyezmények "racionalizálásáról". E határozat elsősorban az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottságának ajánlására hivatkozva, valamint az IUCN-nek a biológiai sokféleség in situ megőrzésére vonatkozó egyezmény kidolgozására irányuló, akkor már folyamatban levő erőfeszítéseit figyelembe véve javasolta egy ad hoc munkacsoport szervezését egy keretegyezmény előkészítésére. Az "Ad Hoc Szakértői Munkacsoport a Biológiai Sokféleségről" 1988. november 16-18. között tartotta meg első ülését Genfben, s ezen akkor összesen 25 ország képviselői, valamint néhány nemzetközi szervezet megfigyelői vettek részt.

Ezt követően a Tanács a 15. ülésén - 1989 májusában - már konkrétan megfogalmazta egy ezzel a témával foglalkozó átfogó nemzetközi egyezmény kidolgozásának szükségességét (15/34 számú a "Nemzetközi jogi eszköz előkészítése a Föld biológiai sokféleségéről" című határozat, 1989. május 25.).

Ekkor már ismeretes volt az ENSZ Közgyűlés határozata a Környezet és Fejlődés Konferencia megtartásáról és ennek figyelembevételével az említett UNEP dokumentum már úgy fogalmazott, hogy az egyezmény kidolgozásával kapcsolatos fejleményekről majd az 1992-es ENSZ-konferencia előkészítő bizottságának első ülésén is tájékoztatást kell adni.

E határozat alapján a korábban alakult munkacsoport folytatta tevékenységét, emellett még egy ad hoc munkacsoport szervezését kezdték meg. Az előbbi feladata a tervezett egyezmény biológiai-szakmai elemeinek kidolgozása, a másik csoporté a vonatkozó jogi-technikai szempontok tisztázása volt. A munkacsoportok 1990 elején kezdték meg a tárgyalásokat annak érdekében, hogy kidolgozzák az "Egyezményt a biodiverzitás megőrzéséről és ésszerű hasznosításáról".

Az "eredeti" munkacsoport a második és harmadik ülését 1990. február 19-23., illetve 1990. július 9-13. között Genfben tartotta és tevékenységét hathatósan segítette az ún.

Ökorendszervédelmi Csoport (ECG), amelyet korábban a FAO, a UNESCO, az IUCN, a WWF és a UNEP hozott létre. Figyelemreméltó, hogy a nemzetközi érdeklődés egyre növekedett: a harmadik ülészakon már 78 ország képviselői vettek részt. Ugyanakkor tény, hogy az akkori európai KGST-országok közül a korábbi ülésekhez hasonlóan csak a Szovjetunió képviseltette magát.

A tervezett egyezmény jogi-technikai kérdéseinek egyeztetésére javasolt másik ad hoc munkacsoport viszont csak mintegy másfél éves késéssel alakult meg, s első, majd második ülését 1990. november 19-23., illetve 1991. február 25. és március 6. között Nairobiban tartotta meg. E találkozókön már elkészült az egyezmény többé-kevésbé egységes, szerkesztett - de még sok helyen hiányos és több delegáció által vitatott - tervezete.

A Kormányközi Tárgyaló Bizottság

A biológiai sokféleségre vonatkozó egyezményt előkészítő Kormányközi Tárgyaló Bizottságot (Intergovernmental Negotiating Committee, INC) az utóbb említett ad-hoc munkacsoportból alakították meg 1991 májusában a UNEP 16/42 számú határozatával. Ebben figyelembe vették az ENSZ Közgyűlés több állásfoglalását az egyre konkrétan körvonalazódó Környezet és Fejlődés Konferenciáról, valamint az ekkor már - az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének kidolgozására - megalakult Kormányközi Tárgyaló Bizottsággal kapcsolatos első tapasztalatokat.

A testület harmadik - illetőleg az INC első - ülészakát Madridban tartották 1991. június 24. és július 3. között; a továbbiakat pedig a következő időpontokban és helyszíneken: negyedik (második) ülészak 1991. szeptember 23. és október 2. között Nairobiban; ötödik (harmadik) ülészak 1991. november 25. és december 4. között Genfben, hatodik (negyedik) ülészak 1992. február 6-15. között Nairobiban és végül a hetedik (ötödik) ülészak 1992. május 11-19. között ugyancsak Nairobiban.

Formálisan tehát a Kormányközi Bizottság öt ülészakot tartott és közben az egyezménynek öt tervezete készült el. A bizottság választott elnöke Vicente Sanchez (Chile) volt.

Az egyezmény hivatalos kormányközi tárgyalásai közben is folytatódott a nemzetközi szakértői együttműködés elsősorban a nem-kormányzati szervezetek részvételével. Ebben továbbra is kiemelkedő szerepet játszott a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN). 1991 végére készült el a Világ Természeti Erőforrásainak Intézete (WRI), az IUCN és a UNEP közös szervezésében (a FAO és a UNESCO közreműködésével) a "Globális Biodiverzitási Stratégia" című dokumentum, amely fontos szakmai háttéranyagot jelentett az egyezménnyel kapcsolatos tárgyalásokhoz is.

A kormányközi tárgyalások keretében, az egyezmény megfogalmazása kapcsán az egyes országcsoportok között a legalapvetőbb érdekellentétet a biológiai sokféleség elemeinek megőrzése érdekében szükséges pénzügyi, technológiai támogatások mértéke és módja váltotta ki. Annak érdekében, hogy a fejlődő országok biztosítani tudják a területükön található biológiai sokféleség elemeinek megőrzését, a fejlett országoktól technológiai és pénzügyi támogatásra tartottak igényt.

Számos témakör konkrét megszövegezése során is komoly viták alakultak ki a bizottságban, illetve annak két munkacsoportjában és a konszenzus érdekében több tervezett előírás végül vagy csak igen "enyhe" formában maradt meg az egyezmény végső változatában (például, a környezeti hatástanulmányokkal kapcsolatos egyértelműbb útmutatások), vagy

kimaradt (például, a biológiai sokféleség szempontjából globálisan fontos területek kijelölésére vonatkozó teljes szövegrész).

Az említett ellentétek miatt még az utolsó tárgyalási forduló előtt is kétségesnek látszott, hogy elkészül-e az egyezmény az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciájára. Végül az egyezmény egyeztetett és véglegesített szövegét a bizottság utolsó ülészakájának utolsó napján, Nairobiban 1992. május 22-én fogadták el.

A hazai előkészítő tevékenység

Az Egyesült Nemzetek Környezeti Programjának keretében több évvel korábban megkezdődött előkészítő egyeztetéseken hazánk képviselői a legutolsó ülészaká kivételével nem vettek részt. E tényt igen kritikusan kell említeni, hiszen egyrészt a biológiai sokféleség szempontjából is az ország különleges helyzetben van, másrészt a hazai szakemberek felkészültsége is jól kamatoztatható lett volna az egyezmény kidolgozásával kapcsolatos tárgyalások, szakmai viták során.

Az ENSZ 1992. évi Környezet és Fejlődés Konferenciáján való magyar részvételről és az előkészítés feladatainak koordinálásáról 1991-ben hozott határozatot a kormány (1016/1991 (IV.4.) Korm.).

A határozat értelmében Magyar Nemzeti Bizottság alakult az előkészületek koordinálására. E bizottság mellett a biológiai sokféleség védelmére vonatkozó, a tervezett nemzetközi egyezménnyel kapcsolatos álláspont kialakítása érdekében 1991. júniusában már külön (al)bizottság megszervezését tervezték; végül e testület 1992. márciusában alakult meg.

A bizottság elnöki, illetve titkári tevékenységét Vida Gábor akadémikus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professzora, illetve Nechay Gábor, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium főtanácsosa látta el.

A bizottság először a negyedik - a UNEP által 1991. december 16-án kiadott és a Kormányközi Tárgyaló Bizottság 1992. február 6-15. közötti ülésére készült szövegtervezet tanulmányozhatta. A bizottság 1992. április 10-i ülésén megvitatta és összegezte véleményét, javaslatait, majd közvetlenül a nemzetközi tárgyalások utolsó fordulója előtt, már az újabb egyezménytervezet ismeretében 1992. május 4-én készült e témakörben részletes állásfoglalás (C. melléklet). Ez megfogalmazta, hogy az egyezményben adott kötelezettségek teljesítése hazánknak is alapvető külpolitikai, szakmai és gazdasági érdeke.

Más vélemények is napvilágot láttak a készülő egyezményről, illetve a biológiai sokféleség védelmével kapcsolatos teendőkről általában.

Elkészült a fontosabb hazai feladatokat összegző akadémiai bizottsági tanulmány "Alapvetések egy nemzeti biodiverzitás-megőrzési stratégia kialakításához" címmel (MTA, 1992). E tanulmány a tudományos igényű helyzetelemzés mellett részletes javaslatokat nyújt egyebek között a hazai biodiverzitási információbázis fejlesztésére és a további kutatási feladatokra.

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciája előtt a felkészülési program keretében készült el "A biodiverzitás megőrzésének programja" című tanulmány (Zöld Akció, 1992). E munka bemutatja a biológiai sokféleséggel kapcsolatos hazai politikát és vázolja az egyezményből adódó hazai feladatokat. Részletesen foglalkozik a biodiverzitásra vonatkozó tudományos ismeretekkel, annak értelmezésével és mérésének módszereivel. Emellett vizsgálja az ágazatközi összefüggéseket, a jogi szabályozás lehetőségeit, felvázol egy hazai "zöldfolyosó hálózatot", a még meglevő élőhelyek rendszerét, a határon túli területi és migrációs kapcsolatokat. Végül

esettanulmány keretében módszereket és javaslatokat ad e tanulmány a biológiai sokféleség megőrzésének és fejlesztésének tervezéséhez is.

Már a nemzetközi tárgyalások során elkészített dokumentumok ismeretében, közvetlenül az ENSZ-konferencia előtt kormányhatározat készült (3219/1992) az Éghajlatváltozási Keretegyezményhez, a Biológiai Sokféleség Egyezményéhez, valamint a Riói Nyilatkozathoz való csatlakozási szándékról - ami felhatalmazást jelentett a magyar delegáció vezetője számára ahhoz, hogy aláírja ezt az Egyezményt is.

3. Az egyezmény lényege

Az egyezmény célkitűzése és az alapvető elvek

Az egyezmény általában az élővilág - az élőhelyek, mikroorganizmusok, állat- és növényfajok - védelme és azok sokféleségének megőrzése érdekében született.

A legalapvetőbb célkitűzések a következők: a biológiai diverzitás megőrzése, a genetikai erőforrások hasznosításából származó előnyök igazságos és méltányos megosztása, beleértve a genetikai erőforrásokhoz való megfelelő hozzáférhetőséget és a kapcsolódó technológiák megfelelő átadását a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével.

Az egyezmény új, nemzetközi jogszabályt jelent a biológiai sokféleség védelmére, az abból származó haszon "elosztására", a megőrzéséhez szükséges pénzalapok és technológiák szabad "áramlásának" biztosítására, e témakörben a nemzetközi együttműködés fejlesztésére. Keretegyezményről van szó, amelynek elvei alapján majd az egyezményben részes államok konferenciái további részletes megállapodásokat, jegyzőkönyveket dolgozhatnak ki.

Az egyezmény egyebek között kimondja, hogy egyfelől közös érdek a biológiai sokféleség megőrzése, másfelől azonban az egyes országok területén található biológiai sokféleség az adott országok nemzeti tulajdona. Ennek megfelelően csak az adott országok dönthetnek a biológiai sokféleség összetevőinek hasznosításáról és a természeti erőforrásokból keletkező előnyök is mindenekelőtt őket illetik meg. Lényeges elvi megállapítás az is, hogy az egyes országok a területükön végzett tevékenységeikkel nem okozhatnak a biológiai sokféleséget érintő károkat határaikon kívül.

Bizonyos leegyszerűsítéssel azt lehet mondani, hogy az egyezmény két nagy területet ölel fel: a klasszikus értelemben vett természetvédelmen túlmenően az élővilág általános védelmét, illetőleg a genetikai erőforrások biotechnológiai módszerekkel való hasznosítása révén keletkező gazdasági haszon megosztását.

Ami a természetvédelmet illeti, nagyon hasznos és szükséges kötelezettségeket ír elő az egyezmény: a szerződő felek kötelezik magukat, hogy kialakítják a védett területek rendszerét, gondoskodnak az élőhelyek védelméről, a fajok életképes populációinak fenntartásáról, állapotuk folyamatos ellenőrzéséről, kifejlesztik a veszélyeztetett fajok és populációk megőrzésére vonatkozó szabályozókat és gondoskodnak azok betartásáról. Támogatni és ösztönözni fogják az olyan kutatásokat, amelyek hozzájárulnak a biológiai sokféleség megőrzéséhez, továbbá együtt fognak működni a megfigyelések és a tudományos kutatások eredményeinek felhasználásában és a biológiai erőforrások megőrzésére és fenntartható hasznosítására vonatkozó módszerek kidolgozásában.

A felek kötelezik magukat arra is, hogy oktatási és képzési programokat szervezzenek a biológiai értékek megvédésére, és együttműködnek más államokkal és nemzetközi szervezetekkel az oktatási és tájékoztatási programok kifejlesztésében.

A másik nagy terület a genetikai erőforrások védelme és hasznosítása.

Az egyezmény kimondja, hogy a genetikai erőforrások felett az államok szuverén jogokat gyakorolhatnak. A szerződő felek kötelezettséget vállalnak, hogy a genetikai erőforrások kereskedelmi és egyéb hasznosításából származó haszon méltányos és igazságos megosztásra kerül.

A biológiai erőforrások hasznosításához szükséges technológiák elterjesztése, beleértve a biotechnológiát is - az egyezmény értelmében - a fejlődő országok számára a legnagyobb kedvezmény elvének figyelembevételével történik a jövőben. A biotechnológiai folyamatokkal nyert gazdasági hasznot is méltányos és igazságos alapon kell megosztani. Ennek mértékében az érintett feleknek kell megállapodniuk.

Ez az egyezmény kétszeres előnyt biztosít a fejlődő országoknak, amelyek a genetikai erőforrásaik felhasználásával keletkező haszonból részesedhetnek, illetve előnyösen juthatnak hozzá a biotechnológiai vagy más olyan eljárásokhoz, amelyek az élővilág megőrzését vagy ésszerűbb hasznosítását szolgálják. Természetesen számos nyitott kérdés van a gazdasági haszon mértékét és megosztásának módszerét illetően, és ezen a területen nagyon sok vita várható. Mégis tényként kell megállapítani, hogy az egyezmény alapvetően új helyzetet teremt a biológiai erőforrások hasznosítása terén.

A kötelezettségvállalások

Az egyezmény szerint a részes feleknek megfelelő stratégiát kell kidolgozniuk a biológiai sokféleség védelmére. A környezeti hatástanulmányokban is külön figyelmet kell szentelni ennek a kérdéskörnek. Az egyezmény vázolja a környezeti hatástanulmányok elkészítésének alapelveit és általános követelményeit.

A természeti erőforrások fenntartható hasznosíthatóságának megvalósítása az egyezmény fontos törekvése és ennek érdekében előírásokat tartalmaz az ezzel kapcsolatos tudományos ismeretek fejlesztésére is, a globális megfigyelő rendszer és az adatcserét támogató információs rendszerek kialakítására.

A biológiai sokféleség védelme érdekében az egyezmény elismeri, hogy a fejlett országoknak segíteniük kell a fejlődőket pénzügyileg, technológiai ismeretekkel, eszközök és eljárások átadásával. E segítség nem értendő bele a jelenlegi fejlesztési támogatásokba, hanem azokon túlmenően újabb forrásként kell megjelennie.

A pénzügyi támogatások szempontjából sajátos helyzetben vannak az átalakuló gazdaságú országok.

Az egyezmény szerint a részes Felek Konferenciája fogja majd időszakonként felülvizsgálni többek között az átalakuló gazdaságú országoknak - az Egyezménnyel kapcsolatos - helyzetét is. Ezek az országok felkerülhetnek egy az egyezményhez csatolandó jegyzékbe, ezáltal átmenetileg mentesülve a pénzügyi támogatásnyújtási kötelezettségvállalástól.

Az egyezmény értékelése

Az egyezmény rendkívüli mértékben ellentmondó érdekek közötti kompromisszumok eredményeként született meg.

Egyes vélemények szerint a jelenlegi formájában az egyezmény már nem is a biodiverzitás megőrzéséről szól, hanem sokkal inkább az annak használatához kötődő érdekek védelméről.

Bár az egyezmény formálisan elismeri a biológiai sokféleség megóvásához fűződő egyetemes érdekeket, a nemzeti önrendelkezés hangsúlyozásával végsősoron nem enged beleszólást az egyes országok területén található természeti értékekkel való - esetenként roppant káros és visszafordíthatatlan következményekkel járó - gazdálkodás folyamataiba.

Az egyezmény a viták és kompromisszumok eredményeképpen meglehetősen "gyenge", az abban foglalt feladatok, kötelezettségek egy része nem kellő egyértelműséggel szolgálja a biológiai sokféleség védelmét.

A további pontosításokat és egyértelműbb feladatmeghatározásokat a későbbiekben kidolgozandó jegyzőkönyvek tartalmazhatják majd.

Végsősoron az egyezmény a biológiai sokféleség védelmére szükséges együttműködések megalapozó nemzetközi jogi keretének, azaz kiindulásnak tekintendő.

4. Az egyezmény aláírása és hatálybalépése

Az egyezményt az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáján, Rio de Janeioban 1992. június 5-én nyitották meg hivatalosan aláírásra.

Az ünnepélyes ceremónia az ENSZ főtitkárának beszédével vette kezdetét, majd az egyezményt elsőként a brazil elnök látta el kézjeggyel. A Konferencia zárónapjáig, 1992. június 14-ig az egyezményt 154 ország és a Európai Közösség képviselője írta alá (B. melléklet).

Külön említést érdemel, hogy az USA nem írta alá ezt az egyezményt mindenekelőtt két fontosabb indok alapján: egyrészt az egyezmény az USA szerint elsősorban nem az élővilág megőrzésére irányul, hanem a biológiai sokféleség használatából fakadó jogokkal és gazdasági haszonnal kapcsolatos érdekek értelmezésére; másrészt az egyezményben körvonalazott pénzügyi eljárások és a biotechnológiai fejlesztésekkel kapcsolatos szabadalmi jogok az amerikai vélemény szerint nem megfelelően kidolgozottak.

Az azóta eltelt időszakban újabb országok írták alá az egyezményt, s 1992. december 31-éig hat ratifikációs okmány helyeztek el az ENSZ székhelyén található letéteményesnél, mely funkciót hivatalosan az ENSZ főtitkára látja el (B. melléklet).

Az egyezmény kilencven nappal azután lép hatályba, amikor a harmincadik ratifikációs okmányt letétbe helyezik.

A hatálybalépést követően a feladatok koordinációját, az egyezmény végrehajtásának rendszeres áttekintését az egyezményben részes Felek Konferenciája látja majd el. Addig ideiglenes jelleggel a UNEP által biztosított titkárság foglalkozik a szükséges szervezési feladatokkal.

5. A hazai ratifikálás és végrehajtás feladatai

Az egyezmény véglegesítése, illetve az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáján aláírásra való megnyitása előtt itthon elkészült elemzések különböző mértékben foglalkoztak már az egyezményben körvonalazott, a biológiai sokféleség védelmével közvetve vagy közvetlenül kapcsolatos hazai feladatok terveivel.

A tudományos helyzetelemzés alapján többek között megfogalmazódott a természetes vegetáció esetében a védett területek hálózatának optimalizálására, az élőhelytípusok veszélyeztetettség szerinti osztályozására vagy a Környezetileg Érzékeny Területek rendszerének hazai bevezetésére vonatkozó javaslat (MTA, 1992). Ezt a témához kapcsolódó fontosabb kutatási feladatok jegyzéke egészítette ki. Az elemzés hasonló részletességgel foglalkozott az állatközösségek biodiverzitásának megőrzése érdekében szükséges feladatokkal és a taxonómiai diverzitás megőrzésének és fenntartásának lehetőségeivel.

Egy az ágazati szintű alapvető feladatokra vonatkozó összeállítás szerint (Zöld Akció, 1992) többek között szükség van az egyes gazdasági-termelési területeken a "biodiverzitás-barát" fejlesztési-tervezési szemlélet kialakítására, a közoktatás-művelődés területén e szemlélet alaptantervi megjelenítésére, a nemzetközi kapcsolatok esetében regionális együttműködés fejlesztésére a Kárpát-medence biodiverzitásának megőrzésére, míg a környezetvédelem területén egyebek mellett az adott témakörben a koordinációs feladatok ellátására, a törvénykezési feladatok előkészítésére vagy a biodiverzitási információs rendszer létrehozására.

Az egyezmény nemzetközi tárgyalásainak utolsó szakaszában életre hívott bizottság csak általános érvényű, az egyezmény hatálybalépése esetén elvégzendő feladatot fogalmazott meg (C. melléklet).

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciája előtt hozott kormányhatározat (3219/1992) tartalmazta az ezen egyezmény aláírására vonatkozó döntést is, s ennek alapján, a Magyar Köztársaság képviselőjében, dr. Göncz Árpád köztársasági elnök 1992. június 13-án látta el kézjeggyével az egyezményt.

Az egyezmény végleges szövegének ismeretében a tervezett ratifikálás, illetőleg az egyezmény hatálybalépése számos feladat végrehajtását vonja majd maga után:

- országos stratégia (az egyezmény 6. cikkelye) és a regionális, önkormányzati illetve szakterületi fejlesztési koncepciókba, tervekbe integráltan helyi és tárcaszintű stratégiák is készítenők a biodiverzitás védelmére (az egyezmény 8, 9, 10, 11, 12 cikkelyeiben adott feladatok teljesítésére);
- a környezeti hatástanulmányokban hangsúlyos, külön fejezetet kell kapniuk a biodiverzitás-védelmi szempontoknak (az egyezmény 14. cikkelyében előírt kötelezettségek teljesítésére);
- az érintett tárcáknak át kell tekinteniük szakterületi szabályozási és ösztönző tevékenységüket, hogy melyek ütköznek az egyezmény előírásaival és folyamatosan módosítaniuk kell azokat;
- a készülő természetvédelmi törvénynek részletes rendelkezéseket kell tartalmaznia a hazai végrehajtást illetően;
- létre kell hozni egy tudományos-technikai bizottságot az Egyezmény hazai teljesítésének segítésére;
- létre kell hozni egy megfigyelő-ellenőrző rendszert annak érdekében, hogy a biológiai sokféleség összetevőinek állapota nyomonkövethető legyen (az egyezmény 7. cikkelyének figyelembevételével).

Az ENSZ Egyezménye a Biológiai Sokféleségről - feltéve már annak hatálybalépését és hazai ratifikálását is - nem oldhatja meg sem nemzetközi, sem hazai méretekben a biodiverzitás védelmének alapvető fontosságú tudományos és gyakorlati feladatait. Az egyezmény azonban egyrészt jó keretet ad e tevékenységek nemzetközileg összehangolt, az eddigieknél hatékonyabb folytatására, másrészt utat nyithat konkrét kötelezettségeket és feladatokat tartalmazó kiegészítő jegyzőkönyvek kidolgozásához. Az e folyamatban való hazai részvétel mindenképpen érdekünk és szorosan kapcsolódik természetvédelmi feladatainkhoz.

A fontosabb dokumentumok és hivatkozások jegyzéke

Convention on Biological Diversity (Egyezmény a Biológiai Sokféleségről), Rio de Janeiro, 1992. június 5.

IUCN-UNEP-WWF, 1991: Caring for the Earth. A Strategy for Sustainable Living. (Földünkért. Az élet fenntartásának stratégiája)

KVM, 1990: A biológiai sokféleség védelme. A környezet- és vízgazdálkodás nemzetközi tapasztalatai, 4., Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium, Budapest

MTA, 1992: Alapvetések egy nemzeti biodiverzitás-megőrzési stratégia kialakításához. (Készítette: Bartha S., Csapody I., Dános B., Fekete G., Gallé L., Holly L., Horváth F., Jenser G., Kereszty Z., Németh F., Papp L., Simon T., Surányi D., Szabó T.A., Szócs Z., Varga Z.) MTA Ökológiai Bizottság, Budapest

UN, 1982: World Charter for Nature (ENSZ Természeti Világ-Charta). Az ENSZ Közgyűlés 37/7 számú határozata, 1982. október 28.

UNEP, 1987: UNEP/GC.14/26 "Rationalization of international conventions on biological diversity" (a UNEP Kormányzó Tanácsának 14/26 számú határozata "A biológiai sokféleségre vonatkozó nemzetközi egyezmények racionalizálásáról" címmel)

UNEP, 1989: UNEP/GC.15/34 "Preparation of an international legal instrument on the biological diversity of the planet" (a UNEP Kormányzó Tanácsának 15/34 számú határozata "Nemzetközi jogi eszköz előkészítése a Föld biológiai sokféleségéről" címmel)

WRI-IUCN-UNEP, 1991: Global Biodiversity Strategy. Guidelines for Action to Save, Study, and Use Earth's Biotic Wealth Sustainably and Equitably. (Globális stratégia a biológiai sokféleségre. A földi biotikus gazdagság megmentésére, tanulmányozására, fenntartható és igazságos hasznosítására vonatkozó tevékenységek irányelvei)

Zöld Akció, 1992: A biodiverzitás megőrzésének programja. (szerk.: Gyulai I.; szerzők: Gergely E., Gyulai I., Gyulai P., Hoitsy Gy., Horváth B., Horváth R., Less S., Márkus F., Tóthmérész B., Varga Z.), Miskolc

Az egyezményt aláíró országok

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáján, 1992. június 5-én aláírásra megnyitott egyezményt a konferencia zárónapjáig a következő országok (felek) képviselői látták el kézjegyükkel:

Afganisztán	Algéria
Angola	Antigua és Barbuda
Argentína	Ausztrália
Ausztria	Azerbajdzsán
Bahama-Szigetek	Bahrein
Banglades	Barbados
Belaruszszia	Belgium
Belize	Benin
Bhután	Bissau-Guinea
Bolívia	Botswana
Brazília	Bulgária
Burkina Faso	Burundi
Chile	Ciprus
Comore-Szigetek	Cook-Szigetek
Costa Rica	Csád
Dánia	Dominikai Köztársaság
Dzsibuti	Ecuador
Egyesült Arab Emirátusok	Egyesült Királyság
Egyiptom	Elefántcsontpart
Észtország	Etiópia
Európai Közösség	Finnország
Franciaország	Fülöp-Szigetek
Gabon	Gambia
Ghana	Görögország
Guatemala	Guinea
Guyana	Haiti
Hollandia	Honduras
Horvátország	India
Indonézia	Irán
Írország	Izland
Izrael	Jamaica
Japán	Jemen
Jordánia	Jugoszlávia
Kamerun	Kanada
Katar	Kazahsztán
Kenya	Kína
Kolumbia	Kongó
Koreai Köztársaság	Koreai Népi Demokratikus Köztársaság
Közép-Afriai Köztársaság	Kuba
Kuvait	Lengyelország
Lesotho	Lettország
Libanon	Libéria
Liechtenstein	Litvánia
Luxemburg	Madagaszkár
Magyarország	Malajzia
Malawi	Maldív-Szigetek
Málta	Marokkó
Marshall-Szigetek	Mauritánia
Mauritius	Mexikó
Mikronézia	Moldávia
Monakó	Mongólia
Mozambik	Myanmar
Namíbia	Nauru
Németország	Nepál
Nicaragua	Niger
Nigéria	Norvégia
Olaszország	Omán
Örményország	Orosz Föderáció
Pakisztán	Panama
Pápua Új-Guinea	Paraguay
Peru	Portugália
Románia	Ruanda
Saint Kitts és Nevis	Salamon-Szigetek
Salvador	Samoa
San Marino	Sao Tomé és Príncipe
Seychelle-Szigetek	Spanyolország
Sri Lanka	Suriname
Svájc	Svédország

Szenegál
Szudán
Tanzánia
Togo
Trinidad és Tobago
Tuvalu
Új-Zéland
Uruguay
Venezuela
Zambia
Zöldfoki-Szigetek

Szlovénia
Szváziföld
Thaiföld
Törökország
Tunézia
Uganda
Ukrajna
Vanuatu
Zaire
Zimbabwe

Az ENSZ-konferenciát követően, 1992. június 14-e után 1992. december elejéig a következő országok írták alá az egyezményt:

Fidzsi
Líbia

Grenada
Mali

1992. december elejéig a következő országok ratifikálták az egyezményt:

Kanada
Marshall-Szigetek
Monakó

Maldiv-Szigetek
Mauritius
Seychelle-Szigetek

Előzetes állásfoglalás az egyezményről

A Biológiai Sokféleség Egyezményével foglalkozó, a riói ENSZ-Világkonferencia hazai előkészítésével megbízott Nemzeti Bizottság mellett alakult (al)bizottság elemző, egyeztető tevékenysége alapján készült el 1992. május 4-én, a kormányközi tárgyalások záró ülészsaka előtt, az azon képviselendő hazai álláspont tisztázása érdekében az alábbi állásfoglalás.

Állásfoglalás

a Föld biológiai diverzitásának védelmére tervezett egyezmény tárgyában

1. A Magyar Köztársaság és a globális biodiverzitás védelmi egyezmény

Az egyezménytervezetben, az azt elfogadó államok számára előírt kötelezettségek alapvetően olyanok, amelyek Magyarországon - és más közép-európai vagy nyugat-európai országokban - már jelentős részben teljesültek.

Az újszerű kötelezettségek és feladatok - az előbbi fejezetek egyes részfelírásain kívül ilyenek az 5. szövegtervezetben a 10., 11., 15., 16., 17., 20. cikkelyekben körülírtak - olyan előírások, amelyek teljesítése Magyarországnak is alapvető érdeke.

Ezek - szakmai szempontból - az eddigi élővilágvédelmi eredmények megtartását és kiszélesítését jelentik, különös tekintettel a várható jövőbeni trendekre is.

Ezért, azon kívül, hogy

- az egyezményhez történő csatlakozás a Magyar Köztársaság külpolitikai céljaival összhangban álló, fontos esemény,

- alapvető szakmai és gazdasági érdekünk is. Utóbbi szempontból hangsúlyozandónak tartjuk, hogy a tervezett egyezmény előírásai elősegítik azon célunk megvalósítását, hogy megőrizzük természeti kincsünket, a biológiai sokszínűséget, amely európai összehasonlításban viszonylag jó állapotban maradt és földrajzi fekvésünk miatt a kelet-európai régióban egyedülálló. (A Kárpát-medencén belül Magyarország területe különböző irányú biogeográfiai flóra- és fauna tartományok reprezentáns fajainak "ütköző" és átfedési zónája, amely viszonylag nagy fajgazdagságot hoz létre, maradványjellegű fajok fennmaradásával és avval jár, hogy sok faj elterjedési határa és/vagy peremterülete húzódik itt.) Mindennek nemzetközi természetvédelmi szempontból is fontos jelentősége van. Ugyanezért fontos érdekünk, hogy a globálisan is jelentős biogeográfiai areák, jelen egyezményben meghatározandó listájára a Kárpát-medence felkerüljön.

Az egyezmény előkészítő munkáiban közvetlenül nem vehettünk részt. Az előkészítő ülések jelentéseiből, szövegtervezetből és egyéb információkból következtethetően az egyezmény előkészítése során a legnagyobb, és az "Észak-Dél" érdekellentéteket felkavaró vitapontok a pénzügyi források biztosítása körül és a természetes forrásokat értékesítő intellektuális ill. birtokjogok kapcsán keletkeztek. Utóbbi szempontból Magyarország az ún. fejlődő országokból származó források hasznosításában gyakorlatilag nem érdekelt, de elsősorban a mezőgazdasági szempontból értékesíthető génforrások vonatkozásában és a természetközeli vagy természetes területek felhasználását illetően az ún. fejlődő országokéhoz hasonló helyzetben van. "Köztes" politikai ill. gazdasági megítélése miatt nem számíthat az egyezmény alapján jelentős

támogatásokra véleményünk szerint, legjobb esetben esetleg az adósságállományból elengedésekre.

A tervezett egyezmény alapján ránk háruló pénzügyi kötelezettségek még nem láthatók tisztán. A finansziális problémák rendezése is a májusi, előkészítő ülésre maradt és előfordulhat, hogy ott sem sikerül minden fél számára elfogadható előírásokat kidolgozni.

Április 30-án kaptuk az INC elnöke és a UNEP által - az 1992 februári előkészítő ülésen kapott felhatalmazás alapján - készített, kompromisszumot célzó megjegyzéseit a szövegtervezethez. Ebben - összhangban az INC tervezeteivel - a pénzügyi problémák megoldásaként egyrészt egy alapítvány létesítése szerepel, másrészt az, hogy a fizetendő hozzájárulásokra vonatkozóan az egyezményekben résztvevő felek első konferenciája határozza (22. cikkely).

A másik, nyitottan maradt problémakör az ún. fejlődő országok bioforrásaiból származó előnyökből történő részesedésük és az intellektuális jogok ütközésének a feloldására az előbbi anyagban többek között az összegeződik, hogy ezek kétoldalú megállapodások alapján történjenek ill. az 5. cikkely előírásaiból következően, a résztvevő országok saját törvénykezésében (is) biztosíthatóak, ill. ugyanígy pl. a 16. cikkely alapján, valamint azon előírás szerint, hogy valamennyi résztvevő fél tegyen jogi, igazgatási és politikai intézkedéseket annak érdekében, hogy azon országok számára (különösen a fejlődők) amelyek a genetikai forrást adják vagy amelyekből a genetikai forrás bizonyítottan származik, biztosítani kell az ezen források alapján született biotechnológiai eredményeket, hasznokat (20 cikkely).

2. Összefoglaló vélemények és javaslatok

az egyezmény előkészítő bizottságának

7. ülése (Nairobi, 1992. május 11-19.) elé

A Magyar Köztársaság közvetlenül nem tudott részt venni az INC és a munkacsoportok munkájában, de az egyezmény eddigi szövegtervezeteinek tanulmányozásával figyelemmel kísérte azt. Ennek alapján megállapítja, hogy az egyezményben tervezett alapelvek és kötelezettségek megvalósítása Magyarország érdekeit is szolgálná. Tudatában van annak, hogy az országa területe, mint különböző biogeográfiai areák reprezentatív állat- és növényfajainak találkozási pontja vagy elterjedési területek határa, a biológiai diverzitás védelme szempontjából globálisan is fontos terület és örömmel venné, ha az előkészítés során felszínre került valamennyi probléma megfelelő megoldást nyerne az 1992. május 11-22-i ülésen.

Tudatában van annak, hogy a megfogalmazásnak, egyes kifejezések elhagyásának vagy megtartásának, a kötelezettségek vagy problémák sorolásánál a sorrendiségnek fontos szerepe lehet, mégis úgy gondolja, hogy ilyen részproblémák nem akadályozhatják azt, hogy az egyezmény tervezete időben elkészüljön. Ezért nem is teszi meg azokat a részletes észrevételeket, javaslatokat, amelyeket magyar szakértők a IV. vagy V. szövegtervezet alapján érvényesítendőnek tartanának.

Fontosnak tartja viszont annak kinyilvánítását, hogy adott esetben - ha lényeges problémák "megkerülésével" lehetne csak kész a tervezet - vállalniuk kell az előkészítésben résztvevő feleknek azt, hogy a biodiverzitás globális védelméről szóló egyezmény megalapítását a RIO-i konferencia utánra halasztják, mert alapvető, hogy az egyezmény, a jelenlegi helyzethez képest fontos előrelépést jelentő előírásokat érvényesítsen pl. a fenntartható hasznosítást, a biológiai forrásokból származó előnyökből történő részesedést vagy a globális jelentőségű régiókat ill. a biodiverzitás globális szempontból fontos komponenseit illetően.

A Magyar Köztársaság reméli, hogy minden függőben lévő kérdésben sikerül megfelelő megoldást találni és ott lehet az egyezményt elfogadó államok között. Rögzíti azt a szándékát, hogy ez esetben részt vállal az egyezmény végrehajtását segítő munkában, testületekben.

EGYEZMÉNY A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRŐL

A Szerződő Felek,

tudatában a biológiai sokféleségben rejlő értékeknek, valamint a biológiai sokféleség és komponensei ökológiai, genetikai, társadalmi, tudományos, oktatási, kulturális, rekreációs és esztétikai értékeinek, tudatában a biológiai sokféleség jelentőségének az evolúcióban és a bioszféra életfenntartó rendszereinek megtartásában is,

megerősítve, hogy a biológiai sokféleség megőrzése az emberiség közös ügye,

megállapítva, hogy az Államok szuverén jogokkal rendelkeznek saját biológiai erőforrásaik felett,

megállapítva azt is, hogy az Államok felelősek biológiai sokféleségük megőrzéséért és biológiai erőforrásaik fenntartható módon történő használatáért,

aggódva amiatt, hogy a biológiai sokféleség jelentősen csökken bizonyos emberi tevékenységek miatt,

tudatában annak, hogy a biológiai diverzitással kapcsolatos információ és tudás általában hiányzik, és hogy sürgősen szükség van tudományos, technikai és intézményi kapacitás kifejlesztésével azon alapvető ismeretek megszervezésére, melyek alapján a megfelelő intézkedések megtervezhetők és végrehajthatók,

megjegyezve, hogy a biológiai sokféleség jelentős csökkenésének vagy elvesztésének okait létfontosságú előre látni, megelőzni és okait megszüntetni,

megjegyezve azt is, hogy ahol a biológiai sokféleség jelentős csökkenésének vagy elvesztésének veszélye fenyeget, a teljes tudományos bizonyosság hiánya nem használható érvként az e fenyegetés elkerülésére vagy mérséklésére irányuló intézkedések elhalasztására,

megjegyezve továbbá, hogy a biológiai sokféleség megőrzéséhez az alapvető követelmény az ökológiai rendszerek és természetes élőhelyek *in-situ* védelme és a fajok életképes populációinak fenntartása és helyreállítása természetes környezetükben,

megjegyezve továbbá, hogy a mindenekelőtt a származás-szerinti országban végrehajtott *ex-situ* intézkedéseknek szintén fontos szerepe lehet,

felismerve számos hagyományos életstílusú bennszülött és helyi közösség szoros és tradicionális függését a biológiai erőforrásoktól, és a biológiai sokféleség megőrzésével, illetve komponenseinek fenntartható használatával kapcsolatos tradicionális tudásból, újításokból és gyakorlatból származó haszon egyenlő megosztásának kívánatosságát,

felismerve a nők alapvető szerepét is a biológiai sokféleség megőrzésében és fenntartható használatában és megerősítve annak szükségességét, hogy a nőknek a biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó politika kialakításában és kivitelezésében minden szinten teljes részvételt kell biztosítani,

hangsúlyozva az Államok, a kormányközi szervezetek és a nem- kormányzati szektor közötti nemzetközi, regionális és globális együttműködés fontosságát és elősegítésének szükségességét a biológiai sokféleség megőrzésének és komponensei fenntartható használatának céljából,

elismerve, hogy új és további pénzügyi források biztosítása, valamint a megfelelő technológiák kellő hozzáférhetősége várhatóan lényeges változást eredményezhet majd világszerte a biológiai sokféleség csökkenésének kezelésében,

elismerve továbbá, hogy külön intézkedés szükséges a fejlődő országok igényeinek kielégítésére, beleértve új és további pénzügyi források és a vonatkozó technológiák megfelelő hozzáférhetőségének biztosítását,

megjegyezve e tekintetben a legkevésbé fejlett országok és kis szigetállamok sajátos feltételeit,

elismerve, hogy a biológiai sokféleség megőrzésére jelentős beruházások szükségesek, és hogy ezen beruházásokból sokféle környezeti, gazdasági és társadalmi haszon várható,

felismerve, hogy a fejlődő országokban a gazdasági és társadalmi fejlődés valamint a nyomor leküzdése az első és legfontosabb prioritás,

annak tudatában, hogy a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható használata alapvető fontosságú a világ növekvő népességének élelmezési, egészségügyi és más szükségleteinek ellátásában és e célból lényeges mind a genetikai erőforrások, mind a technológiák hozzáférhetősége és megosztása,

megjegyezve, hogy végső soron a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható használata az Államok közötti baráti viszonyt fogja erősíteni és hozzá fog járulni az emberiség békéjéhez,

igényelve a biodiverzitás és komponenseinek fenntartható használatával kapcsolatos meglevő nemzetközi intézkedések megerősítését és kiegészítését,
eltökélten a jelen és jövő nemzedékek érdekében a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható használatára,

a következőkben állapodtak meg:

1. cikkely

CÉLKITŰZÉSEK

Ezen Egyezménynek a vonatkozó rendelkezései szerint követendő célja a biológiai sokféleség megőrzése, komponenseinek fenntartható használata, a genetikai erőforrások hasznosításából származó előnyök igazságos és méltányos elosztása, beleértve a genetikai erőforrásokhoz való megfelelő hozzáférhetőséget, a vonatkozó technológiák megfelelő átadását - az ezen erőforrásokkal és technológiákkal kapcsolatos minden jog figyelembevételével -, és a megfelelő pénzeszközök biztosítását.

2. cikkely

FOGALMAK HASZNÁLATA

Ezen Egyezmény céljaira:

"*Biológiai sokféleség*" a bármilyen eredetű élőlények közötti változatosságot jelenti, beleértve többek között a szárazföldi, tengeri és más vízi ökológiai rendszereket, valamint az e rendszereket magukban foglaló ökológiai sokaságokat; ez magában foglalja a fajokon belüli, a fajok közötti sokféleségre és maguknak az ökológiai rendszereknek a sokféleségét.

"*Biológiai erőforrások*" tartalmazzák a genetikai erőforrásokat, szervezeteket vagy azok részeit, populációkat vagy az ökológiai rendszerek bármely más élő komponensét, amely az emberiség számára ténylegesen vagy potenciálisan felhasználható vagy értékes.

"*Biotechnológia*" bármely olyan technológiai alkalmazást jelent, amely biológiai rendszereket, élő szervezeteket vagy ezek származékait használja fel meghatározott felhasználású termékek vagy folyamatok létrehozására vagy módosítására.

"*Genetikai erőforrások származási országa*" jelenti azt az országot, amelynek birtokában vannak azok a genetikai erőforrások *in-situ* körülmények között.

"*Genetikai erőforrást szolgáltató ország*" jelenti azt az országot, amely genetikai erőforrásokat szolgáltat *in-situ* forrásokból gyűjtve, beleértve mind a vad mind a házasított fajok populációit, vagy olyan *ex-situ* forrásokból véve, amelyek származhattak vagy nem származhattak az illető országból.

"*Házasított vagy termesztett fajok*" olyan fajokat jelölnek, amelyeknél az emberek saját hasznukra befolyásolták az evolúciós folyamatot.

"*Ökológiai rendszer (ökoszisztéma)*" jelenti a növény-, állat- és mikroorganizmus-közösségek, valamint ezek élettelen környezetének dinamikus együttesét - egy funkcionális egységben.

"*Ex-situ védelem*" a biológiai sokféleség komponenseinek természetes élőhelyén kívüli megőrzését jelenti.

"*Genetikai erőforrás (genetikai anyag)*" bármely növényi, állati, mikrobiális vagy más eredetű, az öröklődés funkcionális egységeit tartalmazó anyagot jelent.

"*Élőhely*" olyan hely vagy hely-típus, ahol egy élőlény vagy populáció a természetben előfordul.

"*In-situ feltételek*" olyan feltételeket jelentenek, ahol a genetikai erőforrások ökológiai rendszereken belül és természetes élőhelyeken léteznek, illetve házasított és termesztett fajok esetében abban a környezetben élnek, ahol megkülönböztető sajátásaik kifejlődtek.

"*In-situ védelem*" ökológiai rendszerek és természetes élőhelyek megőrzését és a fajok életképes populációinak helyreállítását és fenntartását jelenti természetes környezetükben, valamint házasított vagy termesztett fajok esetében abban a környezetben, melyben a rájuk jellemző tulajdonságaik kifejlődtek.

"*Védett terület*" meghatározott védelmi cél érdekében létesített vagy szabályozott és fenntartott, földrajzilag meghatározott területet jelent.

"*Regionális gazdasági integrációs szervezet*" egy adott régió szuverén államaiból alakult olyan szervezetet jelent, amelyre a tagállamok átruházták az ezen Egyezményben szabályozott ügyekkel kapcsolatos illetékességüket és amely saját szabályzata szerint, megfelelő felhatalmazással rendelkezik az egyezmény aláírására, ratifikálására, elfogadására, jóváhagyására és életbeléptetésére.

"Fenntartható használat" a biológiai sokféleség komponenseinek olyan módon és ütemben történő használatát jelenti, mely nem vezet a biológiai sokféleség hosszútávú csökkenéséhez, ezzel fenntartva a benne lévő lehetőséget a jelen és jövő generációk igényeinek és törekvéseinek kielégítésére.

"Technológia" magában foglalja a biotechnológiát.

3. cikkely

ALAPELV

Az Egyesült Nemzetek Kartájával és a nemzetközi jog alapelveivel összhangban az Államok szuverén joga a saját erőforrásaik felhasználása a saját környezetpolitikájuk szerint, s felelőssége annak biztosítása, hogy törvénykezési vagy ellenőrzési területükön belüli tevékenységük ne okozzon kárt más Államok vagy a nemzeti fennhatóságon kívül eső területek környezetében.

4. cikkely

ILLETÉKESSÉGI KÖR

Tekintettel más Államok jogaira, hacsak kifejezetten nem rendelkezik másként az Egyezmény, ezen Egyezmény rendelkezései előírásai minden Szerződő Fél vonatkozásában érvényesek:

- (a) a biológiai sokféleség komponenseinek esetében a nemzeti illetékesség határain belül, és
- (b) azon folyamatokra és tevékenységekre - tekintet nélkül arra, hogy hatásuk hol jelentkezik -, amelyeket fennhatóságuk vagy ellenőrzésük alatt, nemzeti fennhatóságuk területén vagy azon kívül végeztek.

5. cikkely

EGYÜTTMŰKÖDÉS

Minden Szerződő Fél - amennyire csak lehetséges és megfelelő - együttműködik más Szerződő Felekkel közvetlenül, vagy ahol lehetséges, ott az illetékes nemzetközi szervezeteken keresztül, a nemzeti fennhatóság határain kívül eső területek vonatkozásában, valamint a kölcsönös érdekeket érintő más ügyekben a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható alkalmazása érdekében.

6. cikkely

ÁLTALÁNOS RENDSZABÁLYOK A MEGŐRZÉSRE ÉS FENNTARTHATÓ HASZNOSÍTÁSRA

Minden Szerződő Fél, a sajátos feltételeinek és képességeinek megfelelően:

- (a) nemzeti stratégiákat, terveket vagy programokat dolgoz ki a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható hasznosítására, vagy e célra adaptál már meglévő stratégiákat, terveket vagy programokat, amelyek tükrözik, többek között, az ezen Egyezményben felsorolt és az érintett Szerződő Félre vonatkozó intézkedéseket; és
- (b) belefoglalja, amennyire csak lehet és megfelelő, a biológiai sokféleség megőrzését és fenntartható hasznosítását az ágazati vagy ágazatközi tervekbe, programokba és szakpolitikai tevékenységbe.

7. cikkely

AZONOSÍTÁS ÉS ELLENŐRZÉS

Minden Szerződő Fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő, különösen a 8. és a 10. cikkelyben foglaltak céljából:

- (a) azonosítja a biológiai sokféleség azon komponenseit, melyek fontosak a megőrzés és fenntartható használat szempontjából, figyelembe véve az I. Mellékletben foglalt kategóriákra utaló listát;
- (b) ellenőrzi mintavétel és más módszerek útján a biológiai sokféleség fenti (a) bekezdés szerint meghatározott komponenseit, különös figyelmet fordítva azokra, amelyek sürgős védelmi intézkedéseket igényelnek és azokra, amelyek a fenntartható hasznosításra a legnagyobb lehetőséget kínálják;
- (c) azonosítja azokat a folyamatokat és tevékenységfajtákat, amelyeknek jelentékeny vagy valószínűleg jelentős mértékű a káros hatása a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható hasznosítására, továbbá ellenőrzi a hatásait mintavétellel és más módszerek segítségével;
- (d) kezeli és szervezi valamilyen eljárással a fenti (a), (b) és (c) bekezdések szerinti azonosítási és ellenőrzési tevékenységekből származó adatokat;

8. cikkely

IN-SITU VÉDELEM

Minden Szerződő fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő:

- (a) létrehozza a védett területek rendszerét vagy olyan területekét, ahol a biológiai sokféleség megőrzése érdekében speciális intézkedéseket kell tenni;
- (b) irányelveket dolgoz ki, ahol szükséges, a védett területek, vagy az olyan területek kiválasztására, kijelölésére és kezelésére, ahol a biológiai sokféleség megőrzésére speciális intézkedéseket kell tenni;
- (c) akár a védett területeken belül, akár azokon kívül szabályozza vagy kezeli azokat a biológiai erőforrásokat, amelyek a biológiai sokféleség megőrzéséhez fontosak, tekintettel azok megőrzésének és fenntartható hasznosításának biztosítására;
- (d) elősegíti az ökológiai rendszerek, természetes élőhelyek védelmét és a fajok életképes populációinak fenntartását természetes környezetükben;
- (e) elősegíti a védett területekkel szomszédos területeken a környezetileg helyes és fenntartható fejlődést ezen területek további védelme céljából;
- (f) rehabilitálja és helyreállítja a degradálódott ökológiai rendszereket, és elősegíti a veszélyeztetett fajok megújulását, többek között, tervek vagy más kezelési stratégiák kidolgozásával és megvalósításával;
- (g) eszközöket biztosít vagy tart fenn a biotechnológia eredményeként létrejött olyan módosított élő szervezetek hasznosításából és kibocsátásából eredő kockázatok szabályozására, kezelésére vagy ellenőrzésére, amelyeknek valószínűleg a biológiai sokféleség megőrzését és fenntartható hasznosítását érintő káros környezeti hatásaik vannak, beleértve az emberi egészséget érintő kockázatok számításba vételét is;
- (h) az ökológiai rendszereket, élőhelyeket vagy fajokat veszélyeztető idegen fajok betelepítését megelőzi, vagy ellenőrzi illetőleg megsemmisíti azokat;
- (i) erőfeszítéseket tesz azon feltételek biztosítása érdekében, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a biológiai sokféleség jelenlegi felhasználása és megőrzése, valamint komponenseinek fenntartható hasznosítása egymással összeegyeztethető legyen;
- (j) nemzeti jogalkotása keretében tekintetbe veszi, megőrzi és fenntartja a hagyományos életmódokat megtestesítő bennszülött és a helyi közösségeknek - a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható hasznosítása szempontjából fontos ismereteit, újításait és módszereit, továbbá elősegíti azok szélesebb körű alkalmazását ezen ismeretek, újítások és módszerek birtokosainak jóváhagyásával és bevonásával, valamint ösztönzi az ilyen ismeretek, újítások és módszerek alkalmazásából eredő haszon egyenlő elosztását;
- (k) kidolgozza vagy karbantartja a veszélyeztetett fajok és populációk védelméhez szükséges jogszabályokat és/vagy más szabályozó rendelkezéseket;
- (l) szabályozza vagy kezeli a tevékenységek megfelelő folyamatait és kategóriáit, ahol a 7. cikkely szerint, a biológiai sokféleséget jelentősen károsító hatást állapítottak meg; és
- (m) együttműködik pénzügyi és más támogatás nyújtásával különösen a fejlődő országok számára a fenti (a)-(l) bekezdésekben körülírt *in-situ* védelem érdekében.

9. cikkely

EX-SITU VÉDELEM

Minden Szerződő Fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő, főképpen az *in-situ* intézkedések kiegészítése céljából:

- (a) intézkedéseket hoz a biológiai sokféleség komponenseinek *ex-situ* védelmére, lehetőleg azok származási országában;
- (b) megteremti és fenntartja a növények, állatok és mikroorganizmusok *ex-situ* megőrzésének, valamint kutatásának feltételeit, elsősorban a genetikai források származási országaiban;
- (c) intézkedéseket hoz a veszélyeztetett fajok rehabilitációjára és helyreállítására, valamint megfelelő feltételek között történő visszatelepítésükre természetes élőhelyeikre;
- (d) szabályozza és irányítja a biológiai erőforrásoknak a természetes élőhelyekről az *ex-situ* megőrzés céljára való begyűjtését oly módon, hogy ez ne veszélyeztesse az ökológiai rendszereket és a fajok *in-situ*

populációit, kivéve ha speciális, ideiglenes *ex-situ* intézkedésekre van szükség a fenti (c) bekezdés értelmében; és

(e) együttműködik pénzügyi és más támogatás nyújtásában a fenti (a)-(d) bekezdések szerinti *ex-situ* védelem céljából és az *ex-situ* megőrzés eszközeinek létrehozásában és fenntartásában a fejlődő országokban.

10. cikkely

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESEG KOMPONENSEINEK FENNTARTHATÓ HASZNOSÍTÁSA

Minden Szerződő Fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő:

(a) integrálja a biológiai erőforrások megőrzésével és fenntartható hasznosításával kapcsolatos szemléletet a nemzeti döntéshozatalban;

(b) a biológiai erőforrások hasznosítására vonatkozó intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy elkerüljék vagy minimalizálják a biológiai sokféleséget érintő káros hatásokat;

(c) védelmezi és bátorítja a biológiai erőforrásoknak a szokásos felhasználását, amely a védelem vagy a fenntartható hasznosítás követelményeivel összeegyeztethető hagyományos kulturális gyakorlattal összhangban van;

(d) támogatja a helyi lakosságot az olyan lepusztult területeken a helyreállító feladatok kidolgozásában és végrehajtásában, ahol a biológiai sokféleség megfogyatkozott;

(e) ösztönzi az együttműködést az állami hatóságok és a magánszektor között a biológiai erőforrások fenntartható felhasználására vonatkozó módszerek kifejlesztésében.

11. cikkely

ÖSZTÖNZŐ INTÉZKEDÉSEK

Mindegyik Szerződő Fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő, gazdasági és társadalmi szempontból alkalmas intézkedéseket hoz, amelyek ösztönzően hatnak a biológiai sokféleség komponenseinek megőrzésére és fenntartható használatára.

12. cikkely

KUTATÁS ÉS KÉPZÉS

A Szerződő Felek figyelembe véve a fejlődő országok sajátos szükségleteit:

(a) programokat szerveznek és folytatnak a biológiai sokféleség és komponensei meghatározására, védelmére és fenntartható hasznosítására szolgáló módszerek tudományos és technikai oktatására, illetve a képzésre, továbbá támogatják a fejlődő országok sajátos igényeit figyelembevevő ilyen oktatást és képzést;

(b) támogatják és ösztönzik az olyan kutatásokat, amelyek a biológiai sokféleség megőrzését és fenntartható használatát segítik elő különösen a fejlődő országokban, többek között, a Szerződő Felek Konferenciájának határozataival összhangban, amelyeket a Tudományos, Technikai és Technológiai Tanácsadó Segédtestület javaslatai alapján hoznak; és

(c) a 16. 18. és 20. cikkelyekkel összhangban elősegítik a biológiai sokféleségre vonatkozó azon kutatások tudományos eredményeinek felhasználását, amelyek a biológiai erőforrások megőrzésére és fenntartható hasznosítására szolgáló módszerek kifejlesztésére irányulnak, valamint együttműködnek ennek érdekében.

13. cikkely

KÖZOKTATÁS ÉS TÁJÉKOZTATÁS

A Szerződő Felek:

(a) elősegítik és bátorítják a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságára és az ahhoz szükséges intézkedésre vonatkozó ismeretek megértését, valamint a hírközlő eszközökön keresztüli terjesztését és ezen témakörök oktatási programokba való felvételét; és

(b) szükség szerint együttműködnek más Államokkal és nemzetközi szervezetekkel az oktatást és a tájékozottságot szolgáló olyan programok fejlesztésében, amelyek a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható használatára vonatkoznak.

14. cikkely

HATÁSBECSLÉS ÉS A KÁROS HATÁSOK MINIMALIZÁLÁSA

1. Mindegyik Szerződő Fél, amennyire csak lehetséges és megfelelő:

(a) alkalmas eljárásokat vezet be, amelyek előírják azon terveire vonatkozó környezeti hatások becslését, amelyek valószínűleg jelentős káros hatással lesznek a biológiai sokféleségre, azzal a céllal, hogy az ilyen hatásokat elkerüljék vagy minimalizálják és, ahol alkalmas, lehetővé teszi a nyilvánosság részvételét az ilyen eljárásokban.

(b) megfelelő intézkedéseket tesz annak biztosítására, hogy kellően figyelembe vegyék az olyan programjainak és politikai lépéseinek környezeti követelményeit, amelyek feltehetően jelentős mértékű a káros hatásuk a biológiai sokféleségre;

(c) kölcsönösségi alapon elősegíti a bejelentést, információcserét és a konzultációt a fennhatósága vagy ellenőrzése alá tartozó azon tevékenységekről, amelyek valószínűleg jelentős mértékben károsan befolyásolják más Államok vagy a nemzeti illetékességen kívül eső területek biológiai sokféleségére, elősegítve a megfelelő kétoldalú, regionális vagy sokoldalú megegyezések megkötését;

(d) a fennhatósága vagy ellenőrzése alatt keletkező, más Államok fennhatósága alá tartozó területek vagy a nemzeti illetékességen kívül eső területek biológiai sokféleségét fenyegető vagy súlyos veszély vagy kár esetén azonnal értesíti a potenciálisan érintett Államokat erről a veszélyről vagy károsodásról, valamint kezdeményezi az ilyen veszélyt vagy károsodást megelőző vagy minimalizáló intézkedéseket;

(e) elősegíti a természeti vagy akár más okból keletkezett és a biológiai sokféleséget súlyosan és közvetlenül fenyegető veszélyt jelentő tevékenységekkel vagy eseményekkel kapcsolatos szükségintézkedésekre vonatkozó nemzeti programokat, valamint bátorítja a nemzetközi együttműködést az említett nemzeti erőfeszítések kiegészítésére, és - ahol szükséges és az érintett Államok vagy regionális gazdasági integrációs szervezetek egyetértésével találkozók - közös biztonsági terv kidolgozására.

2. A Felek Konferenciája - az elvégezendő elemzések alapján - vizsgálja a biológiai sokféleség károsodásával kapcsolatos felelősség és jóvátétel ügyét, beleértve a helyreállítást és a kártérítést, kivéve, ha az ilyen felelősség tisztán belügy.

15. cikkely

A GENETIKAI ERŐFORRÁSOK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE

1. Elismerve az Államok szuverén jogát a nemzeti erőforrásaik felett, a genetikai erőforrások hozzáférhetősége a nemzeti kormányok fennhatóságába tartozik és a nemzeti törvénykezésnek van alárendelve.

2. Mindegyik Szerződő Fél törekszik olyan feltételek megteremtésére, amelyek megkönnyítik a genetikai erőforrások hozzáférhetőségét más Szerződő Fél által folytatandó, környezetileg megfelelő felhasználásra, és amelyek nem eredményeznek ezen Egyezmény célkitűzéseit hátráltató korlátozásokat.

3. Ezen Egyezmény céljára az ebben, valamint a 16. és a 19. cikkelyben említett valamely Szerződő Fél által nyújtott genetikai erőforrások alatt csak azok a genetikai erőforrások értendők, melyeket olyan Szerződő Felek adnak, amelyek ezen erőforrások származási országai, vagy olyan Felek, amelyek e genetikai erőforrásokra az Egyezménnyel összhangban tettek szert.

4. A hozzáférhetőség, ahol megengedett, kölcsönösen elfogadott feltételek szerint és ezen cikkely rendelkezéseinek megfelelően valósul meg.

5. A genetikai erőforrások hozzáférhetősége az erőforrásokat adó Szerződő Fél előzetesen közölt beleegyezésétől függ, kivéve, ha e Fél másként határoz.

6. Mindegyik Szerződő Fél törekszik a más Szerződő Felektől származó genetikai erőforrásokon alapuló tudományos kutatás fejlesztésére és folytatására - az ilyen Szerződő Felek teljes körű részvételével, és ahol lehetséges, az ilyen Szerződő Feleknél;

7. Mindegyik Szerződő Fél megfelelőképpen jogi, igazgatási vagy politikai intézkedéseket tesz a 16. és a 19. cikkelyek alapján, illetőleg ahol szükséges, ott a 20. és 21. cikkelyek által meghatározott pénzügyi mechanizmuson keresztül, abból a célból, hogy biztosítsa a kutatás és fejlesztés eredményeinek és a genetikai erőforrások kereskedelmi és más hasznosításából származó haszonnak a méltányos és

egyenlő módon történő megosztását azzal a Szerződő Féllel, amelyik ezeket az erőforrásokat biztosítja. Ezt a megosztást kölcsönösen elfogadott feltételek mellett kell megvalósítani.

16. cikkely

A TECHNOLÓGIA HOZZÁFÉRHETŐSÉGE ÉS ÁTADÁSA

1. Mindegyik Szerződő Fél, felismerve, hogy a technológia magában foglalja a biotechnológiát, és mind a technológia hozzáférhetősége, mind annak átadása a Szerződő Felek között alapvetően fontos ezen Egyezmény céljainak eléréséhez, kötelezi magát ezen cikkely rendelkezéseinek megfelelően a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható hasznosítása vagy a genetikai erőforrások felhasználása szempontjából lényeges és jelentős környezetkárosítást nem okozó technológiák más Szerződő Felek általi hozzáférhetőségének és a nekik való átadásának a biztosítására és/vagy elősegítésére.
2. A fenti 1. bekezdésben említett technológiák hozzáférhetőségét és átadását biztosítja és/vagy elősegíti a fejlődő országok számára kedvező és a legelőnyösebb feltételek mellett, beleértve - ahol ez kölcsönösen elfogadott - a koncessziós és a kedvezményes feltételeket, és ahol szükséges a 20. és 21. cikkelyekben rögzített pénzügyi eljárásokkal összhangban. Szabadalmakat és más szellemi jogokat érintő technológia esetén, az ilyen hozzáférhetőséget és átadást oly módon kell biztosítani, hogy az elismerje a szellemi tulajdonjogok megfelelő és hatékony védelmét és megfeleljen azoknak. E bekezdés alkalmazásának összhangban kell lennie az alábbi 3., 4. és 5. bekezdésekkel.
3. Mindegyik Szerződő Fél megfelelőképpen jogalkotási, közigazgatási vagy politikai intézkedéseket hoz azzal a céllal, hogy a Szerződő Felek, különösen a fejlődő országok, amelyek genetikai erőforrásokat biztosítanak, kölcsönös egyeztetett feltételek mellett hozzájussanak azokhoz a technológiákhoz és átvehessék azokat, amelyek ezen forrásokat hasznosítják, beleértve a szabadalommal vagy más szellemi tulajdonjogokkal védett technológiát, ahol szükséges a 20. és 21. cikkelyek rendelkezései szerint, a nemzetközi joggal összhangban és az alábbi 4. és 5. bekezdések figyelembevételével.
4. Mindegyik Szerződő Fél megfelelőképpen jogalkotási, közigazgatási és politikai intézkedéseket tesz, azzal a céllal, hogy a magánszektor elősegítse a fenti 1. bekezdésben említett technológia hozzáférhetőségét, közös fejlesztését és átadását a fejlődő országok állami intézményeinek, valamint magánszektorának hasznosításra, és ebben a vonatkozásában aláveti magát az ezen cikkely 1., 2. és 3. bekezdésben foglalt kötelezettségeknek.
5. A Szerződő Felek, felismerve, hogy a szabadalmak és más szellemi tulajdonjogok hatással lehetnek a jelen Egyezmény végrehajtására, ebben a tekintetben együttműködnek - a nemzeti jogalkotásnak és a nemzetközi jognak a tekintetbe vételével - annak biztosítására, hogy ezen jogok segítsék és ne hátráltassák ezen Egyezmény céljait.

17. cikkely

INFORMÁCIÓCSERE

1. A Szerződő Felek elősegítik minden nyilvánosan rendelkezésre álló forrásból a biológiai sokféleség megőrzésével és fenntartható hasznosításával kapcsolatos információk cseréjét, figyelembe véve a fejlődő országok sajátos szükségleteit.
2. Az ilyen információcsere magában foglalja a műszaki, tudományos és társadalmi-gazdasági kutatás eredményeinek cseréjét, valamint a képzési és felmérési programokra vonatkozó információkat, specializált ismereteket, a bennszülött közösségek ismereteit és a hagyományos ismereteket önmagukban véve, valamint a 16. cikkely 1. bekezdésében említett technológiákkal együttesen. Ahol lehetséges, ott magában foglalja az információ visszajuttatását is.

18. cikkely

MŰSZAKI ÉS TUDOMÁNYOS EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. A Szerződő Felek támogatják a nemzetközi műszaki és tudományos együttműködést a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható hasznosítása területén, ahol szükséges, ott a megfelelő nemzetközi és nemzeti intézményeken keresztül.
2. Mindegyik Szerződő Fél támogatja a műszaki és tudományos együttműködést más Szerződő Felekkel, különösen a fejlődő országokkal, ezen Egyezmény megvalósítása érdekében, többek között a nemzeti politikai eljárások fejlesztésén és megvalósításán keresztül. Az ilyen együttműködés

támogatásakor különös figyelemmel kell lenni a nemzeti adottságok fejlesztésére és erősítésére, az emberi erőforrások és az intézmények fejlesztésével.

3. A Felek Konferenciája, az első találkozón meghatározza az elszámolási eljárások létrehozásának módját a műszaki és tudományos együttműködés támogatására és megkönnyítésére.

4. A Szerződő Felek - ezen Egyezmény célkitűzéseinek megfelelően - a nemzeti jogalkotással és politikájukkal összhangban elősegítik és fejlesztik a technológiák fejlesztésére és felhasználására vonatkozó együttműködési módszereket, beleértve a bennszülött közösségek technológiáit és a hagyományos technológiákat. E cél érdekében, a Szerződő Felek támogatják az együttműködést a személyzet kiképzésében és a szakemberek cseréjében is.

5. A Szerződő Felek - kölcsönös megegyezéstől függően - elősegítik az ezen Egyezmény célkitűzéseinek megfelelő technológiák fejlesztésére közös kutatási programok és közös vállalkozások létrehozását.

19. cikkely

A BIOTECHNOLÓGIA KEZELÉSE ÉS AZ ABBÓL SZÁRMAZÓ HASZON ELOSZTÁSA

1. Mindegyik Szerződő Fél megfelelőképpen jogalkotási, közigazgatási vagy politikai intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy biztosítsa a biotechnológiai kutatási tevékenységekben való hatékony részvételt azon Szerződő Felek, és különösen a fejlődő országok számára, amelyek ezen kutatásokhoz a genetikai erőforrásokat biztosítják és ahol ez lehetséges az említett Szerződő Feleknél.

2. Mindegyik Szerződő Fél megtesz minden gyakorlatilag lehetséges intézkedést a többi Szerződő Fél, különösen a fejlődő országok számára - igazságos és méltányos alapon - az utóbbi Szerződő Felek által biztosított genetikai erőforrásokon alapuló biotechnológiákból származó eredményekhez és hasznokhoz való hozzáférhetőség prioritásának támogatására és elősegítésére. Ez a hozzáférés kölcsönösen elfogadott feltételek szerint történik.

3. A Felek tekintetbe veszik egy olyan jegyzőkönyv szükségességét és módozatait, amely megfelelő eljárásokat dolgoz ki, beleértve különösen az előzetes tájékoztatási megegyezést a biotechnológia eredményeként létrejött bármely élő, módosított szervezet biztonságos szállítása, kezelése és felhasználása területén, amely kedvezőtlen hatással lehet a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható hasznosítására.

4. Mindegyik Szerződő Fél közvetlenül biztosítja vagy a fennhatósága alá tartozó és a fenti 3. bekezdésben hivatkozott élő szervezeteket biztosító bármely természetes vagy jogi személy számára előírja, hogy biztosítsa azon Szerződő Fél számára, amelynek ezeket az élő szervezeteket szállítják, mindazon a felhasználásra és a biztonsági rendszabályokra vonatkozó, rendelkezésre álló információt, amelyet ez utóbbi Szerződő Fél megkövetel az ilyen élő szervezetek kezeléséhez, továbbá minden rendelkezésre álló információt a specifikus élő szervezetek lehetséges káros hatásáról.

20. cikkely

PÉNZÜGYI ERŐFORRÁSOK

1. Mindegyik Szerződő Fél kötelezi magát arra, hogy lehetőségei szerint pénzügyi támogatást és ösztönzőket biztosít az olyan nemzeti tevékenységekhez, amelyek ezen Egyezmény célkitűzéseinek elérését segítik elő nemzeti terveivel, prioritásaival és programjaival összhangban.

2. A fejlett ország Felek új és kiegészítő pénzügyi forrásokat biztosítanak arra, hogy lehetővé tegyék a fejlődő ország Felek számára az ezen Egyezmény kötelezettségeinek teljesítésére tett intézkedések megvalósításából eredő, a megállapodások szerinti teljes többletköltségeinek fedezését és a rendelkezéseiből adódó előnyök kihasználását; és amely költségek tekintetében a fejlődő ország Fél és a 21. cikkelyben hivatkozott intézményi rendszer megegyeztek összhangban a Felek Konferenciája által megállapított politikával, stratégiával, program-prioritásokkal, alkalmassági kritériumokkal, valamint a többletköltségek iránymutató listájával. Más Felek, beleértve azokat az országokat, amelyek a piacgazdaságra való átalakulás folyamatán mennek keresztül, önként vállalhatják magukra a fejlett ország Felekre vonatkozó kötelezettségeket. Ezen cikkely célja érdekében a Felek Konferenciája az első ülés

alkalmával létrehozza a fejlett ország Felek és azon Felek listáját, amelyek önként vállalják a fejlett ország Felekre vonatkozó kötelezettségeket. A Felek Konferenciája időszakonként felülvizsgálja és ha szükséges módosítja a listát. Más országokból és forrásokból önkéntes alapon történő hozzájárulásokat szintén bátorítják. Ezen kötelezettségek megvalósításához számításba veszik az összegek megfelelőségének, előreláthatóságának és időbeli folyósításának szükségességét és a terhek megosztásának fontosságát a listán szereplő, támogatást nyújtó Felek között.

3. A fejlett ország Felek biztosíthatják, a fejlődő ország Felek pedig igénybe vehetik az ezen Egyezmény megvalósításával kapcsolatos pénzügyi forrásokat bilaterális, regionális és más multilaterális csatornákon keresztül is.

4. Az, hogy a fejlődő ország Felek ténylegesen milyen mértékben tesznek eleget az ezen Egyezményben előírt kötelezettségeiknek - a fejlett ország Feleknek a pénzügyi erőforrásokkal és technológia átadással kapcsolatos kötelezettségeik hatékony végrehajtásától függ, valamint ehhez teljes mértékben számításba kell venni azt a tényt, hogy a fejlődő ország Felek számára az első és minden felülmúló prioritást jelent a gazdasági és a társadalmi fejlődés, és a szegénység felszámolása.

5. A Felek teljes mértékben számításba veszik a legkevésbé fejlett országok speciális szükségleteit és sajátos helyzetét a pénzügyi támogatásra és a technológia átadásra vonatkozó tevékenységük során.

6. A Szerződő Felek továbbá figyelembe veszik a fejlődő ország Felek, különösen a kis szigetállamok sajátos feltételeit, amelyeket a biológiai sokféleségtől való függőség, annak eloszlása és helye eredményez.

7. Tekintetbe veszik továbbá a fejlődő országok speciális helyzetét, beleértve az olyan, környezeti szempontból legsebezhetőbbekét, mint amelyek arid vagy szemi-arid zónákkal, tengerparti és hegyvidéki területekkel rendelkeznek.

21. cikkely

PÉNZÜGYI MECHANIZMUS

1. Ezen Egyezmény céljait teljesítendő, létre kell hozni egy mechanizmust a fejlődő ország Felek számára az anyagi erőforrások biztosítása érdekében, adományozási és koncessziós alapon, amelynek alapvető elemeit ez a cikkely írja le. A mechanizmus a Felek Konferenciájának felügyelete és irányítása alatt működik, valamint annak tartozik elszámolási kötelezettséggel, ezen Egyezmény megvalósítása érdekében. Ezen mechanizmus működését olyan intézményi struktúra valósítja meg, amelyet a Felek Konferenciájának első ülése határozhat majd meg. Ezen Egyezmény céljai érdekében a Felek Konferenciája határozza meg az ilyen források hozzáférhetőségére és felhasználására vonatkozó politikát, stratégiát, program prioritásokat és az alkalmasság kritériumait. A hozzájárulásoknak olyanoknak kell lenniük, hogy számításba vegyék a 20. cikkelyben hivatkozott összegek előreláthatóságának, megfelelő voltának és időbeli folyósításának szükségességét összhangban a Felek Konferenciája által időszakonként meghatározott szükséges források összegével, valamint a 20. cikkely 2. bekezdésében hivatkozott listára felvett, támogatást nyújtó Felek közötti tehermegosztás fontosságát. Önkéntes hozzájárulás is tehető a fejlett ország Felek és más országok által, illetve más forrásokból. A mechanizmus demokratikus és nyílt irányítási rendszer keretében működik.

2. Ezen Egyezmény célkitűzéseinek megfelelően, a Felek Konferenciája az első ülés alkalmával meghatározza a politikát, stratégiát és program prioritásokat, valamint a pénzügyi források hozzáférhetőségének és felhasználásának részletes kritériumait és irányelveit, beleértve az ilyen felhasználás rendszeres nyomon követését és értékelését. A Felek Konferenciája a pénzügyi mechanizmus működtetésével megbízott intézményi struktúrával történt konzultáció után határoz a fenti 1. bekezdés végrehajtásához szükséges rendelkezésekről.

3. A Felek Konferenciája az Egyezmény hatálybalépését követően nem kevesebb mint két évvel és azután rendszeresen áttekinti az ezen cikkelyben megállapított mechanizmus hatékonyságát, beleértve a fenti 2. bekezdésben hivatkozott kritériumokat és irányelveket. Az ilyen felülvizsgálatok alapján, ha szükséges, megfelelő intézkedést foganatosít a mechanizmus hatékonyságának javítására.

4. A Szerződő Felek fontolóra veszik a meglévő pénzügyi intézmények megerősítését, hogy a biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható használatára a pénzügyi erőforrásokat biztosítsák.

22. cikkely

KAPCSOLAT MÁS NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEKKEL

1. A jelen Egyezmény rendelkezései nem érintik semelyik Szerződő Fél bármely létező nemzetközi megállapodásból származó jogait és kötelezettségeit, kivéve ahol azon jogok és kötelezettségek gyakorlása komoly károsodást vagy veszélyt jelentene a biológiai sokféleség szempontjából.
2. A Szerződő Felek a jelen Egyezményt a tengeri környezet vonatkozásában az Államoknak a tengerjogi egyezményből fakadó jogaival és kötelezettségeivel megegyezően valósítják meg.

23. cikkely

A FELEK KONFERENCIÁJA

1. A Felek Konferenciája ezennel megalakult. A Felek Konferenciájának első ülését az Egyesült Nemzetek Környezeti Programjának Végrehajtó Titkára ezen Egyezmény hatálybalépése után legkésőbb 1 évvel hívja össze. Azt követően, a Konferencia első találkozója által meghatározandó szabályos időközönként a Felek Konferenciájának rendes találkozóira kerül sor.
2. A Felek Konferenciájának rendkívüli üléseire a Konferencia által szükségesnek tartott időben vagy bármely fél írásbeli kérése alapján más időben is sor kerül, feltéve, hogy a Titkárságnak a kérésről szóló értesítését követő hat hónapon belül a Feleknek legalább egyharmada támogatja azt.
3. A Felek Konferenciája a magára, illetve általa létrehozott kiegészítő testületekre vonatkozó működési szabályokat, valamint a Titkárság pénzügyi ellátásának szabályozását egyhangú megállapodással fogadja el. Minden rendes ülés költségvetést fogad el a következő rendes ülésig terjedő pénzügyi periódusra.
4. A Felek Konferenciája ellenőrzi ezen Egyezmény végrehajtását és e célból:
 - (a) meghatározza a 26. cikkely szerint küldendő információ formáját és időszakát, valamint tanulmányozza ezen információt és bármely kiegészítő testület által benyújtott jelentéseket;
 - (b) felülvizsgálja a biológiai sokféleségre vonatkozó, a 25. cikkellyel összhangban adott tudományos, műszaki és technológiai tanácsot;
 - (c) A 28. cikkely szerint - szükség szerint - megvizsgál és elfogad jegyzőkönyveket;
 - (d) A 29. és 30. cikkely szerint - szükség szerint - megvizsgál és elfogad ezen Egyezményre és mellékleteire vonatkozó módosításokat;
 - (e) megvizsgál minden jegyzőkönyvre és hozzátartozó mellékletre vonatkozó módosítási javaslatot, és amennyiben úgy határoz, javasolja azok elfogadását az adott jegyzőkönyvben részes feleknek;
 - (f) A 30. cikkely szerint - szükség szerint - megvizsgál és elfogad ezen Egyezményhez csatolt további mellékleteket;
 - (g) olyan kiegészítő testületeket alapít, különösen a tudományos és technikai tanácsok biztosítására, amelyeket szükségesnek tart ezen Egyezmény megvalósításához;
 - (h) a Titkárságon keresztül kapcsolatot tart a jelen Egyezményben foglalt ügyekkel foglalkozó egyezmények végrehajtó testületeivel abból a célból, hogy azokkal az együttműködés megfelelő formái alakuljanak ki; és
 - (i) megvizsgál és vállal minden olyan további feladatot, amely az Egyezmény céljainak elérésére a működése közben nyert tapasztalatok alapján szükségessé válik.
5. Az Egyesült Nemzetek és szakosított intézményei, valamint a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség, továbbá bármely Állam, mely nem Részese ezen Egyezménynek, a Felek Konferenciáján megfigyelőként vehet részt. Bármely más kormányzati vagy nem kormányzati testület vagy ügynökség részt vehet, amely a biológiai sokféleség megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatos kérdésben illetékes, amennyiben a Titkárságot a Felek Konferenciájának egy ülésen történő megfigyelői státuszú részvételi szándékáról értesítette, hacsak a jelenlevő Felek legalább egyharmada azt nem ellenzi. A megfigyelők bebocsátása és részvétele a Felek Konferenciája által elfogadott eljárási szabályzattól függ.

24. cikkely

TITKÁRSÁG

1. A Titkárság ezennel megalakul. Feladatai:
 - (a) A 23. cikkelyben meghatározott Felek Konferenciája üléseinek megszervezése és kiszolgálása;
 - (b) Bármely jegyzőkönyvben a számára meghatározott feladatok ellátása;

(c) Az Egyezmény szerinti feladatainak végrehajtásáról jelentések készítése és ezek bemutatása a Felek Konferenciáján;

(d) Együttműködés más érintett nemzetközi testületekkel és különösen olyan adminisztratív és szerződéses megállapodások létesítése, amelyekre feladatainak hatékony ellátása érdekében szükség lehet;

(e) a Felek Konferenciája által meghatározott más feladatok ellátása.

2. A Felek Konferenciája az első rendes ülésén nevezi ki a titkárságot azon létező, kompetens nemzetközi szervezetek közül, amelyek jelezték szándékukat az ezen Egyezményben meghatározott titkársági feladatok ellátására.

25. cikkely

KIEGÉSZÍTŐ TESTÜLET A TUDOMÁNYOS, MŰSZAKI ÉS TECHNOLÓGIAI TANÁCSADÁSRA

1. A tudományos, műszaki és technológiai tanácsadás biztosítására ezennel megalakul egy kiegészítő testület, hogy a Felek Konferenciáját és - megfelelőképpen - ennek más kiegészítő testületeit a jelen Egyezmény megvalósítására vonatkozó időszerű tanáccsal lássa el. Ez a testület minden Fél részvételére nyitva áll és abban helyet kapnak a különböző tudományágak képviselői. Tagjai az idevágó szakterületekhez értő kormány-képviselők. Munkájáról minden vonatkozásban rendszeresen jelentést tesz a Felek Konferenciájának.

2. A Felek Konferenciájának felügyelete alatt, az általa meghatározott irányelvekkel összhangban - kérése alapján - ezen testület:

(a) a biológiai sokféleség helyzetéről tudományos és műszaki értékelést ad;

(b) Tudományos és műszaki értékelést készít a jelen Egyezmény rendelkezései alapján tett intézkedések típusainak hatásairól;

(c) Azonosítja azokat az újító jellegű, hatékony és korszerű technológiákat és eljárásokat, amelyek a biológiai sokféleség megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatosak, továbbá tájékoztat az ilyen technológiák fejlesztése és/vagy átadása elősegítésének módjairól és eszközeiről;

(d) Tanácsot ad a biológiai sokféleség megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatos tudományos programokra és a nemzetközi kutatási-fejlesztési együttműködésre; és

(e) Válaszol azokra a tudományos, műszaki, technológiai és módszertani kérdésekre, amelyeket a Felek Konferenciája és annak kiegészítő testületei ehhez a testülethez intézhetnek.

3. Ezen testület funkcióit, hatáskörét, szervezetét és működését a Felek Konferenciája tovább alakíthatja.

26. cikkely

BESZÁMOLÓK

Mindegyik Szerződő Fél a Felek Konferenciáján meghatározandó időszakonként a Konferencia előtt beszámol ezen Egyezmény előírásainak végrehajtására tett intézkedéseiről és azok hatékonyságáról az Egyezmény céljainak megvalósítását illetően.

27. cikkely

VITÁK RENDEZÉSE

1. Ezen Egyezmény értelmezésének, illetve alkalmazásának kérdésében a Szerződő Felek közötti vita esetén az érintett felek tárgyalás útján keresik a megoldást.

2. Ha tárgyalással a Felek nem tudnak egyezsége jutni, közösen egy harmadik fél jószolgálatát vagy közvetítését kérhetik.

3. Ezen Egyezmény ratifikálása, elfogadása, jóváhagyása, a hozzá való csatlakozás során vagy bármikor később, egy állam vagy regionális gazdasági integrációs szervezet írásban nyilatkozatot tehet a Letéteményesnek, hogy azon vitákban, amelyek az 1. vagy 2. bekezdés szerint nem rendezhetők, kötelező jelleggel az alábbi megoldások közül az egyiket vagy mindkettőt fogadja el:

(a) Döntőbíráskodás a II. Melléklet 1. részében lefektetett eljárással összhangban;

(b) A vita betérjesztése a Nemzetközi Jogbírószághoz.

4. Ha a vitázó felek a fenti 3. bekezdésnek megfelelően nem fogadták el ugyanazt vagy valamilyen más eljárást, a vitát az II. Melléklet 2. részének megfelelően békéltetésre továbbítják, hacsak a felek másként nem egyeznek meg.

5. E cikkely rendelkezései minden jegyzőkönyvre vonatkoznak, kivéve, ha az illető jegyzőkönyv másként rendelkezik.

28. cikkely

JEGYZŐKÖNYVEK ELFOGADÁSA

1. A Szerződő Felek együttműködnek ezen Egyezmény jegyzőkönyveinek megszerkesztésében és elfogadásában.
2. A jegyzőkönyveket a Felek Konferenciájának egy találkozója fogadja el.
3. Bármely javasolt jegyzőkönyv szövegét a Titkárság legalább hat hónappal a találkozó előtt a szerződő Felekkel ismerteti.

29. cikkely

AZ EGYEZMÉNY VAGY A JEGYZŐKÖNYVEK MÓDOSÍTÁSA

1. Ezen Egyezmény módosítására bármely szerződő Fél javaslatot tehet. Bármely jegyzőkönyv módosítására az adott jegyzőkönyvben részes bármelyik Fél tehet javaslatot.
2. Az Egyezményre vonatkozó módosításokat a Felek Konferenciájának ülése fogadja el. Bármely jegyzőkönyv módosítását az adott jegyzőkönyvben részes Felek találkozója fogadja el. Az Egyezmény vagy valamelyik jegyzőkönyve módosítására tett bármely javaslat szövegét, hacsak másként nem rendelkezik egy ilyen jegyzőkönyv, a Titkárságnak a szóban forgó jogi eszközben részes Felekkel legalább hat hónappal azelőtt kell ismertetni, mielőtt arra a találkozóra sor kerül, amelyen javasolják annak elfogadását. A titkárság ezen Egyezmény aláíróival is közli a javasolt módosításokat tájékoztatás céljából.
3. A Felek minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy közös megegyezéssel jussanak egyezsége ezen Egyezmény vagy bármely jegyzőkönyv módosítási javaslatáról. Ha az egyetértés kialakítása érdekében már mindent megtettek, de mégsem jutottak megállapodásra, akkor utolsó lehetőségként a módosítást szavazással fogadják el, az adott jogi eszközben részes azon Felek kétharmados többségével, amelyek jelen vannak és szavaznak az ülésen, és azt a Letéteményes elküldi az összes Félnek ratifikálás, elfogadás és jóváhagyás céljából.
4. A módosítások ratifikálását, elfogadását vagy jóváhagyását írásban közlik a Letéteményessel. A fenti 3. bekezdés szerint elfogadott módosítások kilencven nappal azután lépnek hatályba az azt elfogadó Felek számára, hogy letétbe helyezték az Egyezmény Szerződő Felei vagy az adott jegyzőkönyvben részes Felei legalább kétharmadának ratifikáló, elfogadó vagy jóváhagyó dokumentumait, hacsak a jegyzőkönyv másként nem rendelkezik. Ezt követően a módosítások bármely más Fél számára kilencven nappal azután lépnek hatályba, amikor az adott Fél a módosításokat ratifikáló, elfogadó vagy jóváhagyó dokumentumait letétbe helyezi.
5. Ezen cikkely céljaira a "jelenlévő és szavazó Felek" a jelenlévő és igennel vagy nemmel szavazó Feleket jelenti.

30. cikkely

MELLÉKLETEK ELFOGADÁSA ÉS MÓDOSÍTÁSA

1. Jelen Egyezmény vagy bármelyik jegyzőkönyv mellékletei az Egyezmény vagy a jegyzőkönyv szerves részét képezik, ahogy egy hivatkozás ezen Egyezményre vagy jegyzőkönyveire egyben hivatkozást jelent bármely hozzá tartozó mellékletére is, hacsak nincs kifejezetten más rendelkezés. Az ilyen mellékletek eljárási, tudományos, műszaki és adminisztratív ügyekre korlátozódnak.
2. Hacsak nincs másként valamely jegyzőkönyvben a mellékletére vonatkozóan megadva, a következő eljárás alkalmazandó az Egyezmény vagy a jegyzőkönyvek újabb mellékleteivel kapcsolatos javaslatra, elfogadásra és életbelépésre vonatkozóan:
 - (a) Az Egyezmény vagy bármely jegyzőkönyv mellékleteit a 29. cikkelyben foglalt eljárás szerint javasolják és fogadják el;
 - (b) Bármelyik olyan Fél, amelyik nem tud elfogadni egy újabb ezen Egyezményhez csatolt vagy egy olyan jegyzőkönyv mellékletét, amelyben részes Fél, erről írásban értesíti a Letéteményest, a Letéteményestől kapott, az elfogadásra vonatkozó értesítés keltétől számított egy éven belül. A Letéteményes minden Felet haladéktalanul értesít minden ilyen bejelentésről. Egy Fél bármikor visszavonhatja egy korábbi, az

elfogadást elutasító bejelentését és ezzel a mellékletek hatályba lépnek az adott Fél számára az alábbi (c) pont szerint.

(c) az elfogadásra vonatkozó letéteményesi értesítés keltétől számított egy év elteltével a mellékletek hatályba lépnek ezen Egyezmény vagy bármely vonatkozó jegyzőkönyv minden olyan részes Fele számára, amelyek a fenti (b) pontnak megfelelően nem tesznek észrevételt.

3. Az Egyezmény mellékletével vagy bármelyik jegyzőkönyv mellékletével kapcsolatos módosításokra vonatkozó javaslat, elfogadás és hatályba lépés ugyanazt az eljárást követi, mint az Egyezmény mellékletére vagy bármely jegyzőkönyv mellékletére vonatkozó javaslat, elfogadás és hatályba lépés.

4. Ha egy újabb melléklet vagy egy melléklet módosítása ezen Egyezmény vagy bármelyik jegyzőkönyv módosításával függ össze, az újabb melléklet vagy módosítás nem lép hatályba addig, amíg az Egyezményre vagy bármelyik jegyzőkönyvre vonatkozó módosítás hatályba nem lép.

31. cikkely

SZAVAZATI JOG

1. Kivéve az alábbi 2. bekezdés rendelkezésének esetét, ezen Egyezmény vagy bármelyik jegyzőkönyv minden Szerződő Fele egy szavazattal rendelkezik.

2. A regionális gazdasági integrációs szervezetek illetékességi ügyekben annyi szavazattal gyakorolják szavazati jogukat, amennyi az Egyezmény vagy a szóban forgó jegyzőkönyv Szerződő Felei között a tagállamaik száma. E szervezetek nem gyakorolhatják szavazati jogukat, ha tagállamaik teszik ezt és fordítva.

32. cikkely

AZ EGYEZMÉNY ÉS JEGYZŐKÖNYVEINEK VISZONYA

1. Egy állam vagy egy regionális gazdasági integrációs szervezet nem lehet egy jegyzőkönyvben részes Fél, ha nem volt, vagy nem lett egyidejűleg az Egyezményben részes Szerződő Fél is.

2. A jegyzőkönyvekben szereplő döntések csak a jegyzőkönyvben részes Felekre vonatkoznak. A jegyzőkönyvet nem ratifikáló, azt nem elfogadó vagy nem megerősítő Szerződő Fél megfigyelőként vehet részt az e jegyzőkönyvben részes Felek ülésén.

33. cikkely

ALÁÍRÁS

Ez az Egyezmény aláírható Rio de Janeiroban minden állam és regionális gazdasági integrációs szervezet által 1992. június 5-étől 1992. június 14-éig, és az Egyesült Nemzetek székházában, New Yorkban 1992. június 15-étől 1993. június 4-éig.

34. cikkely

RATIFIKÁLÁS, ELFOGADÁS VAGY MEGERŐSÍTÉS

1. Ezen Egyezmény és bármelyik jegyzőkönyv ratifikálható, elfogadható vagy megerősíthető államok és regionális gazdasági integrációs szervezetek által. A ratifikálás, elfogadás vagy megerősítés dokumentumait a Letéteményesnél helyezik el.

2. A fenti 1. bekezdésben említett bármely szervezet, ha ezen Egyezmény vagy egy jegyzőkönyv Szerződő Felévé válik anélkül, hogy bármelyik tagállama Szerződő Fél lenne, kötelezi magát az Egyezmény és bármelyik jegyzőkönyv betartására. Ilyen szervezetek esetében, ha egy vagy több tagállamuk az Egyezményben vagy a vonatkozó jegyzőkönyvben Szerződő Fél, a szervezet és annak tagállamai döntenek megfelelőképpen az Egyezményből vagy jegyzőkönyvből eredő kötelezettségek végrehajtásának felelősségéről. Ilyen esetekben a szervezetek és a tagállamok nem illetékesek egyidejűleg a jogok gyakorlására az Egyezmény vagy a vonatkozó jegyzőkönyv alapján.

3. A fenti 1. bekezdésben említett szervezetek a ratifikáló, elfogadó vagy megerősítő dokumentumaikban nyilatkoznak illetékességi körükről az Egyezményben vagy a vonatkozó jegyzőkönyvben szabályozott ügyek tekintetében. Ezek a szervezetek ugyancsak közlik a Letéteményessel az illetékességi körükre vonatkozó bármely változást.

35. cikkely

CSATLAKOZÁS

1. Az Egyezmény és bármelyik jegyzőkönyv csatlakozásra nyitva áll az Államok és regionális gazdasági integrációs szervezetek számára azután is, hogy az Egyezmény vagy a vonatkozó jegyzőkönyv aláírási határideje lejárt. A csatlakozás dokumentumát a Letéteményesnél helyezik el.
2. A fenti 1. bekezdésben említett szervezetek csatlakozási dokumentumaikban nyilatkoznak illetékességükről az Egyezményben vagy a vonatkozó jegyzőkönyvben szabályozott ügyek tekintetében. Ezek a szervezetek értesítik a Letéteményest az illetékességükre vonatkozó bárminemű változásról is.
3. A 37. cikkely 2. bekezdésének rendelkezései azokra a regionális gazdasági integrációs szervezetekre is vonatkoznak, amelyek ehhez az Egyezményhez vagy bármely jegyzőkönyvhöz csatlakoznak.

36. cikkely

HATÁLYBALÉPÉS

1. Az Egyezmény a harmincadik ratifikáló, elfogadó, megerősítő vagy csatlakozó dokumentum letétbe helyezésének napját követő kilencvenedik napon lép hatályba.
2. Bármelyik jegyzőkönyv olyan számú ratifikáló, elfogadó, megerősítő vagy csatlakozó dokumentum letétbe helyezésének időpontjától számított kilencvenedik napon lép hatályba, amennyit a vonatkozó jegyzőkönyv meghatároz.
3. Minden Szerződő Fél számára, amelyik a harmincadik ratifikáló, elfogadó vagy megerősítő dokumentum letétbe helyezése után ratifikálja, fogadja el, erősíti meg ezen Egyezményt vagy csatlakozik ahhoz, az kilencven nappal azt követően lesz hatályos, hogy az adott Szerződő Fél a ratifikáló, elfogadó, megerősítő vagy csatlakozó dokumentumát letétbe helyezte.
4. Bármelyik jegyzőkönyv, hacsak a jegyzőkönyv másként nem rendelkezik, a jegyzőkönyvet ratifikáló, elfogadó vagy megerősítő, vagy ahhoz csatlakozó Szerződő Fél számára akkor lesz hatályos, miután a fenti 2. bekezdés szerint az hatályba lép kilencven nappal azt követően, hogy az adott Szerződő Fél letétbe helyezi a ratifikáló, elfogadó, megerősítő vagy csatlakozó dokumentumát, vagy azon a napon, amikor az Egyezmény a Szerződő Fél számára hatályba lép, aszerint, hogy melyik következik be későbbi időpontban.
5. A fenti 1. és 2. bekezdés alkalmazásánál bármely regionális gazdasági integrációs szervezet által letétbe helyezett dokumentum nem számítható hozzá ezen szervezet tagállamai által már letétbe helyezettekhez.

37. cikkely

FENNTARTÁSOK

Az Egyezményhez nem lehet fenntartásokat csatolni.

38. cikkely

FELMONDÁS

1. Jelen egyezmény egy Szerződő Félre érvényes hatályba lépésének időpontját követő két év elteltével a Szerződő Fél felmondhatja az Egyezményt a Letéteményeshez benyújtott írásos nyilatkozattal.
2. Az ilyen felmondás a Letéteményes általi átvételének időpontjától számított egy év elteltével lép érvénybe, vagy olyan későbbi időpontban, amelyet a felmondó nyilatkozat megad.
3. Az ezen Egyezményt felmondó bármelyik Szerződő Felet egyúttal úgy kell tekinteni, mint amelyik felmondja azon jegyzőkönyveket is, amelyekben részes fél.

39. cikkely

PÉNZÜGYI IDEIGLENES RENDELKEZÉSEK

Feltéve, hogy a 21. cikkely követelményeinek megfelelően teljesen átszervezték az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja, az Egyesült Nemzetek Környezeti Programja és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank Globális Környezeti Alapját, az lesz a 21. cikkelyben hivatkozott intézményi struktúra, ideiglenes alapon, az ezen Egyezmény hatályba lépése és a Felek Konferenciájának első ülése közötti időszakban, vagy ameddig a Felek Konferenciája meg nem határozza, hogy milyen intézményi szervezetet jelölnek ki a 21. cikkelynek megfelelően.

40. cikkely

TITKÁRSÁGI IDEIGLENES RENDELKEZÉSEK

Az Egyesült Nemzetek Környezeti Programjának Végrehajtó Igazgatója által biztosítandó titkárság lesz ideiglenes alapon a 24. cikkely 2. bekezdésében hivatkozott titkárság, az Egyezmény hatályba lépése és a Felek Konferenciájának első ülése közötti időszakra.

41. cikkely

LETÉTEMÉNYES

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Főtitkára látja el ezen Egyezmény és bármelyik jegyzőkönyv Letéteményesi feladatait.

42. cikkely

HITELES SZÖVEGEK

Ezen Egyezmény eredeti példányát, melynek arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövegei egyaránt hiteles, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Főtitkáránál helyezik letétbe.

AMINEK TANÚBIZONYSÁGÁUL az alulírottak, arra kellő felhatalmazással rendelkezvén, aláírták ezt az Egyezményt.

Készült Rio de Janeiroban 1992. június 5. napján.

I. MELLÉKLET

AZONOSÍTÁS ÉS ELLENŐRZÉS

1. Ökológiai rendszerek és élőhelyek: nagy diverzitású, nagyszámú endémikus vagy veszélyeztetett fajt, vagy eredeti élőhelyet tartalmaznak; vándorló fajok számára szükségesek; társadalmi, gazdasági, kulturális vagy tudományos jelentőségűek; vagy amelyek reprezentatívak, egyedülállóak vagy kulcsfontosságú evolúciós vagy más biológiai folyamatokkal kapcsolatosak;
2. Fajok és közösségek, amelyek: veszélyeztetettek; a házasított vagy termesztett fajok vad rokonai; orvosi, mezőgazdasági vagy más gazdasági értékek; vagy társadalmi, tudományos vagy kulturális fontosságúak; vagy fontosak a biológiai sokféleség megőrzésének és fenntartható használatának kutatásában úgy, mint az indikátor fajok; és
3. A társadalmi, tudományos vagy gazdasági jelentőségű, meghatározott genomok és gének.

II. MELLÉKLET

1. RÉSZ

A DÖNTŐBÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

1. cikkely

A felperes fél értesíti a titkárságot, hogy a felek a 27. cikkely szerinti döntésre egy vitát terjesztenek elő. Az értesítés közli a döntőbíróági eljárás tárgyát és tartalmazza különösen az Egyezménynek vagy a jegyzőkönyvnek azokat a cikkelyeit, amelyek értelmezéséről vagy alkalmazásáról van szó. Ha a felek a vita tárgyának kérdésében nem értenek egyet a bíróság Elnökének kinevezése előtt, a döntőbíróság fogja meghatározni a tárgyat. A Titkárság az így kapott információt az Egyezmény vagy a vonatkozó jegyzőkönyv összes Szerződő Feléhez továbbítja.

2. cikkely

1. Két fél közötti vitában a döntőbíróság három tagból áll. A vitában érintett mindegyik fél kijelöl egy döntőbírót és az így kinevezett két döntőbíró közös megegyezéssel egy harmadik döntőbírót jelöl ki, aki a bíróság elnöke lesz. Ez utóbbi nem lehet a vitázó felek egyikével sem azonos nemzetiségű, nem lehet szokásos lakóhelye sem egyik fél területén, nem lehet alkalmazottja egyik félnek sem és nem lehet olyan sem, aki az ügyel más minőségben már foglalkozott.

2. Több mint két felet érintő vitában az azonos érdekű felek közös megegyezéssel egy döntőbírót jelölnek ki.

3. Bármely megüresedett tisztség a kezdeti kijelöléssel azonos módon töltendő be.

3. cikkely

1. Ha a döntőbíróság Elnöke a második döntőbíró kinevezését követő két hónapon belül nincs kijelölve, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Főtitkára az egyik fél kérésére további két hónapon belül kijelöli az Elnököt.

2. Ha a vitában résztvevő egyik fél nem jelöl ki döntőbírót a felszólítás átvételétől számított két hónapon belül, a másik fél tájékoztathatja a Főtitkárt, aki további két hónapon belül megteszi a kijelölést.

4. cikkely

A döntőbíróság döntéseit a jelen Egyezmény, a vonatkozó jegyzőkönyvek rendelkezéseivel és a nemzetközi joggal összhangban hozza meg.

5. cikkely

Hacsak a vitázó felek másként nem egyeznek meg, a döntőbíróság határozza meg saját eljárási szabályait.

6. cikkely

A döntőbíróság valamelyik fél kérésére lényegi, ideiglenes védelmi intézkedéseket javasolhat.

7. cikkely

A vitázó felek elősegítik a döntőbíróság munkáját minden rendelkezésükre álló eszközzel különösképpen úgy, hogy:

(a) Ellátják minden vonatkozó dokumentummal, információval és eszközzel; és

(b) Ha szükséges, lehetővé teszik tanúk vagy szakértők felkérését és bizonyítékaik megszerzését.

8. cikkely

A felek és a döntőbírók kötelezik magukat a döntőbíróság eljárása során kapott bármely információ bizalmasságának védelmére.

9. cikkely

Hacsak a döntőbíróság az eset különleges körülményei miatt másként nem határoz, a bíróság költségeit a vitázó felek egyenlő arányban viselik. A döntőbíróság minden költségéről feljegyzést készít, és végösszegét benyújtja a feleknek.

10. cikkely

Bármely Szerződő Fél, amelyik a vita tárgyában jogilag érdekelt és amelyet az ügyben hozott döntés érinthet, a bíróság beleegyezésével beleszólhat az eljárásba.

11. cikkely

A bíróság meghallgathatja és megállapíthatja azokat az ellenkereseteket, amelyek közvetlenül a vitatott ügy kapcsán vetődnek fel.

12. cikkely

A döntőbíróági eljárásra és tárgyra vonatkozó döntések a tagok többségi szavazatával születnek.

13. cikkely

Ha a vitatkozó felek egyike a döntőbíróág előtt nem jelenik meg, vagy elmulasztja ügyének védelmét, a másik fél kérheti az eljárás továbbfolytatását és ítéletének meghozatalát. Egy fél távolmaradása vagy ügyében a védekezés elmulasztása nem jelent akadályt az eljárásban. Végső döntésének meghozatala előtt a döntőbíróáságnak meg kell bizonyosodnia arról, a kereset tényszerűen és jogilag egyaránt megalapozott.

14. cikkely

A bíróság végső döntését teljes megalakulásának időpontját követő öt hónapon belül hozza meg, hacsak nem tartja szükségesnek a határidő meghosszabbítását legfeljebb öt hónappal.

15. cikkely

A döntőbíróág jogerős döntése a vita tárgyára korlátozódik és kifejti az annak alapjául szolgáló indokokat. Tartalmazza a résztvevő tagok nevét és a jogerős döntés dátumát. A bíróság bármely tagja eltérő vagy különvéleményt csatolhat a végső döntéshez.

16. cikkely

Az ítélet a vitázó felek számára kötelező. Fellebbezésnek helye nincs, hacsak a vitázó felek nem egyeztek meg előzetesen egy fellebbviteli eljárásban.

17. cikkely

A jogerős döntés értelmezésének vagy végrehajtásának módjával kapcsolatos bármilyen esetleges ellentmondást a vitázó felek között bármelyik fél döntésre felterjesztheti az azt meghozó döntőbíróáságnak.

2. RÉSZ

BÉKÉLTETÉS

1. cikkely

A vitázó felek valamelyikének kérésére békéltető bizottság alakul. A bizottság, hacsak a felek másként nem egyeznek meg, öt tagból áll, a szóban forgó Felek mindegyike kettőt jelöl ki, s ezek együttesen egy Elnököt választanak.

2. cikkely

Több mint két Felet érintő vitában az azonos érdekű felek közös megegyezéssel jelölik ki bizottsági tagjaikat. Ahol két vagy több fél érdeke különböző, vagy nincs egyetértés abban, hogy közös érdekűek lennének, külön jelölik ki tagjaikat.

3. cikkely

Ha a felek a békéltető bizottság megalakítása iránti igényük benyújtása után két hónapon belül nem teszik meg kinevezéseiket, akkor, ha az igényt benyújtó Fél ezt kéri, az Egyesült Nemzetek Főtitkára teszi meg a kinevezéseket további két hónapon belül.

4. cikkely

Ha a bizottság utoljára kinevezett tagjának kinevezési ideje után két hónappal a békéltető bizottság Elnökét nem választják meg, az egyik fél kérésére az Egyesült Nemzetek Főtitkára további két hónapon belül kijelöl egy Elnököt.

5. cikkely

A békéltető bizottság tagjainak többségi szavazatával hozza meg döntéseit. Hacsak a felek másként nem egyeznek meg, eljárásukat maguk határozzák meg. A vita megoldására javaslatot tesznek, melyet a felek jóhiszeműen fontolóra vesznek.

6. cikkely

A békéltető bizottság kompetenciájával kapcsolatos nézeteltérést a bizottság dönti el.

CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY

PREAMBLE

The Contracting Parties,

Conscious of the intrinsic value of biological diversity and of the ecological, genetic, social, economic, scientific, educational, cultural, recreational and aesthetic values of biological diversity and its components,

Conscious also of the importance of biological diversity for evolution and for maintaining life sustaining systems of the biosphere,

Affirming that the conservation of biological diversity is a common concern of humankind,

Reaffirming that States have sovereign rights over their own biological resources,

Reaffirming also that States are responsible for conserving their biological diversity and for using their biological resources in a sustainable manner,

Concerned that biological diversity is being significantly reduced by certain human activities,

Aware of the general lack of information and knowledge regarding biological diversity and of the urgent need to develop scientific, technical and institutional capacities to provide the basic understanding upon which to plan and implement appropriate measures,

Noting that it is vital to anticipate, prevent and attack the causes of significant reduction or loss of biological diversity at source,

Noting also that where there is a threat of significant reduction or loss of biological diversity, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing measures to avoid or minimize such a threat,

Noting further that the fundamental requirement for the conservation of biological diversity is the *in-situ* conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings,

Noting further that *ex-situ* measures, preferably in the country of origin, also have an important role to play,

Recognizing the close and traditional dependence of many indigenous and local communities embodying traditional lifestyles on biological resources, and the desirability of sharing equitably benefits arising from the use of traditional knowledge, innovations and practices relevant to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Recognizing also the vital role that women play in the conservation and sustainable use of biological diversity and affirming the need for the full participation of women at all levels of policy-making and implementation for biological diversity conservation,

Stressing the importance of, and the need to promote, international, regional and global cooperation among States and intergovernmental organizations and the non-governmental sector for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Acknowledging that the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies can be expected to make a substantial difference in the world's ability to address the loss of biological diversity,

Acknowledging further that special provision is required to meet the needs of developing countries, including the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies,

Noting in this regard the special conditions of the least developed countries and small island States,

Acknowledging that substantial investments are required to conserve biological diversity and that there is the expectation of a broad range of environmental, economic and social benefits from those investments,

Recognizing that economic and social development and poverty eradication are the first and overriding priorities of developing countries,

Aware that conservation and sustainable use of biological diversity is of critical importance for meeting the food, health and other needs of the growing world population, for which purpose access to and sharing of both genetic resources and technologies are essential,

Noting that, ultimately, the conservation and sustainable use of biological diversity will strengthen friendly relations among States and contribute to peace for humankind,

Desiring to enhance and complement existing international arrangements for the conservation of biological diversity and sustainable use of its components, and

Determined to conserve and sustainably use biological diversity for the benefit of present and future generations,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVES

The objectives of this Convention, to be pursued in accordance with its relevant provisions, are the conservation of biological diversity, the sustainable use of its components and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of the utilization of genetic resources, including by appropriate access to genetic resources and by appropriate transfer of relevant technologies, taking into account all rights over those resources and to technologies, and by appropriate funding.

Article 2

USE OF TERMS

For the purposes of this Convention:

"*Biological diversity*" means the variability among living organisms from all sources including, *inter alia*, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.

"*Biological resources*" includes genetic resources, organisms or parts thereof, populations, or any other biotic component of ecosystems with actual or potential use or value for humanity.

"*Biotechnology*" means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.

"*Country of origin of genetic resources*" means the country which possesses those genetic resources in *in-situ* conditions.

"*Country providing genetic resources*" means the country supplying genetic resources collected from *in-situ* sources, including populations of both wild and domesticated species, or taken from *ex-situ* sources, which may or may not have originated in that country.

"*Domesticated or cultivated species*" means species in which the evolutionary process has been influenced by humans to meet their needs.

"*Ecosystem*" means a dynamic complex of plant, animal and micro-organism communities and their non-living environment interacting as a functional unit.

"*Ex-situ conservation*" means the conservation of components of biological diversity outside their natural habitats.

"*Genetic material*" means any material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity.

"*Genetic resources*" means genetic material of actual or potential value.

"*Habitat*" means the place or type of site where an organism or population naturally occurs.

"*In-situ conditions*" means conditions where genetic resources exist within ecosystems and natural habitats, and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"*In-situ conservation*" means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"*Protected area*" means a geographically defined area which is designated or regulated and managed to achieve specific conservation objectives.

"*Regional economic integration organization*" means an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it.

"*Sustainable use*" means the use of components of biological diversity in a way and at a rate that does not lead to the long-term decline of biological diversity, thereby maintaining its potential to meet the needs and aspirations of present and future generations.

"*Technology*" includes biotechnology.

Article 3

PRINCIPLE

States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction.

Article 4

JURISDICTIONAL SCOPE

Subject to the rights of other States, and except as otherwise expressly provided in this Convention, the provisions of this Convention apply, in relation to each Contracting Party:

- (a) In the case of components of biological diversity, in areas within the limits of its national jurisdiction; and
- (b) In the case of processes and activities, regardless of where their effects occur, carried out under its jurisdiction or control, within the area of its national jurisdiction or beyond the limits of national jurisdiction.

Article 5

COOPERATION

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, cooperate with other Contracting Parties, directly or, where appropriate, through competent international organizations, in respect of areas beyond national jurisdiction and on other matters of mutual interest, for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 6

GENERAL MEASURES FOR CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE

Each Contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:

- (a) Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, *inter alia*, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and
- (b) Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.

Article 7

IDENTIFICATION AND MONITORING

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, in particular for the purposes of Articles 8 to 10:

- (a) Identify components of biological diversity important for its conservation and sustainable use having regard to the indicative list of categories set down in Annex I;
- (b) Monitor, through sampling and other techniques, the components of biological diversity identified pursuant to subparagraph (a) above, paying particular attention to those requiring urgent conservation measures and those which offer the greatest potential for sustainable use;
- (c) Identify processes and categories of activities which have or are likely to have significant adverse impacts on the conservation and sustainable use of biological diversity, and monitor their effects through sampling and other techniques; and
- (d) Maintain and organize, by any mechanism data, derived from identification and monitoring activities pursuant to subparagraphs (a), (b) and (c) above.

Article 8

IN-SITU CONSERVATION

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

- (a) Establish a system of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;
- (b) Develop, where necessary, guidelines for the selection, establishment and management of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;
- (c) Regulate or manage biological resources important for the conservation of biological diversity whether within or outside protected areas, with a view to ensuring their conservation and sustainable use;
- (d) Promote the protection of ecosystems, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings;
- (e) Promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas with a view to furthering protection of these areas;
- (f) Rehabilitate and restore degraded ecosystems and promote the recovery of threatened species, *inter alia*, through the development and implementation of plans or other management strategies;
- (g) Establish or maintain means to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms resulting from biotechnology which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health;
- (h) Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species;
- (i) Endeavour to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;
- (j) Subject to its national legislation, respect, preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;
- (k) Develop or maintain necessary legislation and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations;
- (l) Where a significant adverse effect on biological diversity has been determined pursuant to Article 7, regulate or manage the relevant processes and categories of activities; and
- (m) Cooperate in providing financial and other support for *in-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (l) above, particularly to developing countries.

Article 9

EX-SITU CONSERVATION

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, and predominantly for the purpose of complementing *in-situ* measures:

- (a) Adopt measures for the *ex-situ* conservation of components of biological diversity, preferably in the country of origin of such components;
- (b) Establish and maintain facilities for *ex-situ* conservation of and research on plants, animals and micro-organisms, preferably in the country of origin of genetic resources;
- (c) Adopt measures for the recovery and rehabilitation of threatened species and for their reintroduction into their natural habitats under appropriate conditions;
- (d) Regulate and manage collection of biological resources from natural habitats for *ex-situ* conservation purposes so as not to threaten ecosystems and *in-situ* populations of species, except where special temporary *ex-situ* measures are required under subparagraph (c) above; and
- (e) Cooperate in providing financial and other support for *ex-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (d) above and in the establishment and maintenance of *ex-situ* conservation facilities in developing countries.

Article 10

SUSTAINABLE USE OF COMPONENTS OF BIOLOGICAL DIVERSITY

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

- (a) Integrate consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making;
- (b) Adopt measures relating to the use of biological resources to avoid or minimize adverse impacts on biological diversity;
- (c) Protect and encourage customary use of biological resources in accordance with traditional cultural practices that are compatible with conservation or sustainable use requirements;
- (d) Support local populations to develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced; and
- (e) Encourage cooperation between its governmental authorities and its private sector in developing methods for sustainable use of biological resources.

Article 11

INCENTIVE MEASURES

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, adopt economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity.

Article 12

RESEARCH AND TRAINING

The Contracting Parties, taking into account the special needs of developing countries, shall:

- (a) Establish and maintain programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components and provide support for such education and training for the specific needs of developing countries;
- (b) Promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity, particularly in developing countries, *inter alia*, in accordance with decisions of the Conference of the Parties taken in consequence of recommendations of the Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice; and
- (c) In keeping with the provisions of Articles 16, 18 and 20, promote and cooperate in the use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources.

Article 13

PUBLIC EDUCATION AND AWARENESS

The Contracting Parties shall:

- (a) Promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biological diversity, as well as its propagation through media, and the inclusion of these topics in educational programmes; and
- (b) Cooperate, as appropriate, with other States and international organizations in developing educational and public awareness programmes, with respect to conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 14

IMPACT ASSESSMENT AND MINIMIZING ADVERSE IMPACTS

1. Each Contracting Party, as far as possible and as appropriate, shall:

- (a) Introduce appropriate procedures requiring environmental impact assessment of its proposed projects that are likely to have significant adverse effects on biological diversity with a view to avoiding or minimizing such effects and, where appropriate, allow for public participation in such procedures;
- (b) Introduce appropriate arrangements to ensure that the environmental consequences of its programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity are duly taken into account;
- (c) Promote, on the basis of reciprocity, notification, exchange of information and consultation on activities under their jurisdiction or control which are likely to significantly affect adversely the biological diversity of other States or areas beyond the limits of national jurisdiction, by encouraging the conclusion of bilateral, regional or multilateral arrangements, as appropriate;
- (d) In the case of imminent or grave danger or damage, originating under its jurisdiction or control, to biological diversity within the area under jurisdiction of other States or in areas beyond the limits of national jurisdiction, notify immediately the potentially affected States of such danger or damage, as well as initiate action to prevent or minimize such danger or damage; and
- (e) Promote national arrangements for emergency responses to activities or events, whether caused naturally or otherwise, which present a grave and imminent danger to biological diversity and encourage international cooperation to supplement such national efforts and, where appropriate and agreed by the States or regional economic integration organizations concerned, to establish joint contingency plans.

2. The Conference of the Parties shall examine, on the basis of studies to be carried out, the issue of liability and redress, including restoration and compensation, for damage to biological diversity, except where such liability is a purely internal matter.

Article 15

ACCESS TO GENETIC RESOURCES

1. Recognizing the sovereign rights of States over their natural resources, the authority to determine access to genetic resources rests with the national governments and is subject to national legislation.

2. Each Contracting Party shall endeavour to create conditions to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Contracting Parties and not to impose restrictions that run counter to the objectives of this Convention.
3. For the purpose of this Convention, the genetic resources being provided by a Contracting Party, as referred to in this Article and Articles 16 and 19, are only those that are provided by Contracting Parties that are countries of origin of such resources or by the Parties that have acquired the genetic resources in accordance with this Convention.
4. Access, where granted, shall be on mutually agreed terms and subject to the provisions of this Article.
5. Access to genetic resources shall be subject to prior informed consent of the Contracting Party providing such resources, unless otherwise determined by that Party.
6. Each Contracting Party shall endeavour to develop and carry out scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties with the full participation of, and where possible in, such Contracting Parties.
7. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, and in accordance with Articles 16 and 19 and, where necessary, through the financial mechanism established by Articles 20 and 21 with the aim of sharing in a fair and equitable way the results of research and development and the benefits arising from the commercial and other utilization of genetic resources with the Contracting Party providing such resources. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

Article 16

ACCESS TO AND TRANSFER OF TECHNOLOGY

1. Each Contracting Party, recognizing that technology includes biotechnology, and that both access to and transfer of technology among Contracting Parties are essential elements for the attainment of the objectives of this Convention, undertakes subject to the provisions of this Article to provide and/or facilitate access for and transfer to other Contracting Parties of technologies that: are relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment.
2. Access to and transfer of technology referred to in paragraph 1 above to developing countries shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, and, where necessary, in accordance with the financial mechanism established by Articles 20 and 21. In the case of technology subject to patents and other intellectual property rights, such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights. The application of this paragraph shall be consistent with paragraphs 3, 4 and 5 below.
3. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim that Contracting Parties, in particular those that are developing countries, which provide genetic resources are provided access to and transfer of technology which makes use of those resources, on mutually agreed terms, including technology protected by patents and other intellectual property rights, where necessary, through the provisions of Articles 20 and 21 and in accordance with international law and consistent with paragraphs 4 and 5 below.
4. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim that the private sector facilitates access to, joint development and transfer of technology referred to in paragraph 1 above for the benefit of both governmental institutions and the private sector of developing countries and in this regard shall abide by the obligations included in paragraphs 1, 2 and 3 above.
5. The Contracting Parties, recognizing that patents and other intellectual property rights may have an influence on the implementation of this Convention, shall cooperate in this regard subject to national legislation and international law in order to ensure that such rights are supportive of and do not run counter to its objectives.

Article 17

EXCHANGE OF INFORMATION

1. The Contracting Parties shall facilitate the exchange of information, from all publicly available sources, relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity, taking into account the special needs of developing countries.
2. Such exchange of information shall include exchange of results of technical, scientific and socio-economic research, as well as information on training and surveying programmes, specialized knowledge, indigenous and traditional knowledge as such and in combination with the technologies referred to in Article 16, paragraph 1. It shall also, where feasible, include repatriation of information.

Article 18

TECHNICAL AND SCIENTIFIC COOPERATION

1. The Contracting Parties shall promote international technical and scientific cooperation in the field of conservation and sustainable use of biological diversity, where necessary, through the appropriate international and national institutions.
2. Each Contracting Party shall promote technical and scientific cooperation with other Contracting Parties, in particular developing countries, in implementing this Convention, *inter alia*, through the development and implementation of national policies. In promoting such cooperation, special attention should be given to the development and strengthening of national capabilities, by means of human resources development and institution building.
3. The Conference of the Parties, at its first meeting, shall determine how to establish a clearing-house mechanism to promote and facilitate technical and scientific cooperation.

4. The Contracting Parties shall, in accordance with national legislation and policies, encourage and develop methods of cooperation for the development and use of technologies, including indigenous and traditional technologies, in pursuance of the objectives of this Convention. For this purpose, the Contracting Parties shall also promote cooperation in the training of personnel and exchange of experts.
5. The Contracting Parties shall, subject to mutual agreement, promote the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of this Convention.

Article 19

HANDLING OF BIOTECHNOLOGY AND DISTRIBUTION OF ITS BENEFITS

1. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to provide for the effective participation in biotechnological research activities by those Contracting Parties, especially developing countries, which provide the genetic resources for such research, and where feasible in such Contracting Parties.
2. Each Contracting Party shall take all practicable measures to promote and advance priority access on a fair and equitable basis by Contracting Parties, especially developing countries, to the results and benefits arising from biotechnologies based upon genetic resources provided by those Contracting Parties. Such access shall be on mutually agreed terms.
3. The Parties shall consider the need for and modalities of a protocol setting out appropriate procedures, including, in particular, advance informed agreement, in the field of the safe transfer, handling and use of any living modified organism resulting from biotechnology that may have adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity.
4. Each Contracting Party shall, directly or by requiring any natural or legal person under its jurisdiction providing the organisms referred to in paragraph 3 above, provide any available information about the use and safety regulations required by that Contracting Party in handling such organisms, as well as any available information on the potential adverse impact of the specific organisms concerned to the Contracting Party into which those organisms are to be introduced.

Article 20

FINANCIAL RESOURCES

1. Each Contracting Party undertakes to provide, in accordance with its capabilities, financial support and incentives in respect of those national activities which are intended to achieve the objectives of this Convention, in accordance with its national plans, priorities and programmes.
2. The developed country Parties shall provide new and additional financial resources to enable developing country Parties to meet the agreed full incremental costs to them of implementing measures which fulfil the obligations of this Convention and to benefit from its provisions and which costs are agreed between a developing country Party and the institutional structure referred to in Article 21, in accordance with policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria and an indicative list of incremental costs established by the Conference of the Parties. Other Parties, including countries undergoing the process of transition to a market economy, may voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. For the purpose of this Article, the Conference of the Parties, shall at its first meeting establish a list of developed country Parties and other Parties which voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. The Conference of the Parties shall periodically review and if necessary amend the list. Contributions from other countries and sources on a voluntary basis would also be encouraged. The implementation of these commitments shall take into account the need for adequacy, predictability and timely flow of funds and the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list.
3. The developed country Parties may also provide, and developing country Parties avail themselves of, financial resources related to the implementation of this Convention through bilateral, regional and other multilateral channels.
4. The extent to which developing country Parties will effectively implement their commitments under this Convention will depend on the effective implementation by developed country Parties of their commitments under this Convention related to financial resources and transfer of technology and will take fully into account the fact that economic and social development and eradication of poverty are the first and overriding priorities of the developing country Parties.
5. The Parties shall take full account of the specific needs and special situation of least developed countries in their actions with regard to funding and transfer of technology.
6. The Contracting Parties shall also take into consideration the special conditions resulting from the dependence on, distribution and location of, biological diversity within developing country Parties, in particular small island States.
7. Consideration shall also be given to the special situation of developing countries, including those that are most environmentally vulnerable, such as those with arid and semi-arid zones, coastal and mountainous areas.

Article 21

FINANCIAL MECHANISM

1. There shall be a mechanism for the provision of financial resources to developing country Parties for purposes of this Convention on a grant or concessional basis the essential elements of which are described in this Article. The mechanism shall function under the authority and guidance of, and be accountable to, the Conference of the Parties for purposes of this Convention. The operations of the mechanism shall be carried out by such institutional structure as may be decided upon by the Conference of the Parties at its first meeting. For purposes of this Convention, the Conference of the Parties shall determine the policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria relating to the access to and utilization of such resources. The contributions shall be such as to take into account the need for predictability, adequacy and timely flow of funds referred to in Article 20 in accordance with the amount of resources needed to be decided periodically by the Conference of the Parties and

the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list referred to in Article 20, paragraph 2. Voluntary contributions may also be made by the developed country Parties and by other countries and sources. The mechanism shall operate within a democratic and transparent system of governance.

2. Pursuant to the objectives of this Convention, the Conference of the Parties shall at its first meeting determine the policy, strategy and programme priorities, as well as detailed criteria and guidelines for eligibility for access to and utilization of the financial resources including monitoring and evaluation on a regular basis of such utilization. The Conference of the Parties shall decide on the arrangements to give effect to paragraph 1 above after consultation with the institutional structure entrusted with the operation of the financial mechanism.

3. The Conference of the Parties shall review the effectiveness of the mechanism established under this Article, including the criteria and guidelines referred to in paragraph 2 above, not less than two years after the entry into force of this Convention and thereafter on a regular basis. Based on such review, it shall take appropriate action to improve the effectiveness of the mechanism if necessary.

4. The Contracting Parties shall consider strengthening existing financial institutions to provide financial resources for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 22

RELATIONSHIP WITH OTHER INTERNATIONAL CONVENTIONS

1. The provisions of this Convention shall not affect the rights and obligations of any Contracting Party deriving from any existing international agreement, except where the exercise of those rights and obligations would cause a serious damage or threat to biological diversity.

2. Contracting Parties shall implement this Convention with respect to the marine environment consistently with the rights and obligations of States under the law of the sea.

Article 23

CONFERENCE OF THE PARTIES

1. A Conference of the Parties is hereby established. The first meeting of the Conference of the Parties shall be convened by the Executive Director of the United Nations Environment Programme not later than one year after the entry into force of this Convention. Thereafter, ordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at regular intervals to be determined by the Conference at its first meeting.

2. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

3. The Conference of the Parties shall by consensus agree upon and adopt rules of procedure for itself and for any subsidiary body it may establish, as well as financial rules governing the funding of the Secretariat. At each ordinary meeting, it shall adopt a budget for the financial period until the next ordinary meeting.

4. The Conference of the Parties shall keep under review the implementation of this Convention, and, for this purpose, shall:

(a) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 26 and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;

(b) Review scientific, technical and technological advice on biological diversity provided in accordance with Article 25;

(c) Consider and adopt, as required, protocols in accordance with Article 28;

(d) Consider and adopt, as required, in accordance with Articles 29 and 30, amendments to this Convention and its annexes;

(e) Consider amendments to any protocol, as well as to any annexes thereto, and, if so decided, recommend their adoption to the parties to the protocol concerned;

(f) Consider and adopt, as required, in accordance with Article 30, additional annexes to this Convention;

(g) Establish such subsidiary bodies, particularly to provide scientific and technical advice, as are deemed necessary for the implementation of this Convention;

(h) Contact, through the Secretariat, the executive bodies of conventions dealing with matters covered by this Convention with a view to establishing appropriate forms of cooperation with them; and

(i) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention in the light of experience gained in its operation.

5. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not Party to this Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of biological diversity, which has informed the Secretariat of its wish to be represented as an observer at a meeting of the Conference of the Parties, may be admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

Article 24

SECRETARIAT

1. A secretariat is hereby established. Its functions shall be:

(a) To arrange for and service meetings of the Conference of the Parties provided for in Article 23;

(b) To perform the functions assigned to it by any protocol;

- (c) To prepare reports on the execution of its functions under this Convention and present them to the Conference of the Parties;
 - (d) To coordinate with other relevant international bodies and, in particular to enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and
 - (e) To perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.
2. At its first ordinary meeting, the Conference of the Parties shall designate the secretariat from amongst those existing competent international organizations which have signified their willingness to carry out the secretariat functions under this Convention.

Article 25

SUBSIDIARY BODY ON SCIENTIFIC, TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL ADVICE

1. A subsidiary body for the provision of scientific, technical and technological advice is hereby established to provide the Conference of the Parties and, as appropriate, its other subsidiary bodies with timely advice relating to the implementation of this Convention. This body shall be open to participation by all Parties and shall be multidisciplinary. It shall comprise government representatives competent in the relevant field of expertise. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.
2. Under the authority of and in accordance with guidelines laid down by the Conference of the Parties, and upon its request, this body shall:
- (a) Provide scientific and technical assessments of the status of biological diversity;
 - (b) Prepare scientific and technical assessments of the effects of types of measures taken in accordance with the provisions of this Convention;
 - (c) Identify innovative, efficient and state-of-the-art technologies and know-how relating to the conservation and sustainable use of biological diversity and advise on the ways and means of promoting development and/or transferring such technologies;
 - (d) Provide advice on scientific programmes and international cooperation in research and development related to conservation and sustainable use of biological diversity; and
 - (e) Respond to scientific, technical, technological and methodological questions that the Conference of the Parties and its subsidiary bodies may put to the body.
3. The functions, terms of reference, organization and operation of this body may be further elaborated by the Conference of the Parties.

Article 26

REPORTS

Each Contracting Party shall, at intervals to be determined by the Conference of the Parties, present to the Conference of the Parties, reports on measures which it has taken for the implementation of the provisions of this Convention and their effectiveness in meeting the objectives of this Convention.

Article 27

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the parties concerned shall seek solution by negotiation.
2. If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.
3. When ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a State or regional economic integration organization may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 or paragraph 2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:
- (a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II;
 - (b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.
4. If the parties to the dispute have not, in accordance with paragraph 3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II unless the parties otherwise agree.
5. The provisions of this Article shall apply with respect to any protocol except as otherwise provided in the protocol concerned.

Article 28

ADOPTION OF PROTOCOLS

1. The Contracting Parties shall cooperate in the formulation and adoption of protocols to this Convention.
2. Protocols shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties.
3. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Contracting Parties by the Secretariat at least six months before such a meeting.

Article 29

AMENDMENT OF THE CONVENTION OR PROTOCOLS

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Contracting Party. Amendments to any protocol may be proposed by any Party to that protocol.
2. Amendments to this Convention shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties. Amendments to any protocol shall be adopted at a meeting of the Parties to the Protocol in question. The text of any proposed amendment to this Convention or to any protocol, except as may otherwise be provided in such protocol, shall be communicated to the Parties to the instrument in question by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to this Convention for information.
3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention or to any protocol by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a two-third majority vote of the Parties to the instrument in question present and voting at the meeting, and shall be submitted by the Depositary to all Parties for ratification, acceptance or approval.
4. Ratification, acceptance or approval of amendments shall be notified to the Depositary in writing. Amendments adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force among Parties having accepted them on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by at least two thirds of the Contracting Parties to this Convention or of the Parties to the protocol concerned, except as may otherwise be provided in such protocol. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.
5. For the purposes of this Article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 30

ADOPTION AND AMENDMENT OF ANNEXES

1. The annexes to this Convention or to any protocol shall form an integral part of the Convention or of such protocol, as the case may be, and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Convention or its protocols constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Such annexes shall be restricted to procedural, scientific, technical and administrative matters.
2. Except as may be otherwise provided in any protocol with respect to its annexes, the following procedure shall apply to the proposal, adoption and entry into force of additional annexes to this Convention or of annexes to any protocol:
 - (a) Annexes to this Convention or to any protocol shall be proposed and adopted according to the procedure laid down in Article 29;
 - (b) Any Party that is unable to approve an additional annex to this Convention or an annex to any protocol to which it is Party shall so notify the Depositary, in writing, within one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time withdraw a previous declaration of objection and the annexes shall thereupon enter into force for that Party subject to subparagraph (c) below;
 - (c) On the expiry of one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary, the annex shall enter into force for all Parties to this Convention or to any protocol concerned which have not submitted a notification in accordance with the provisions of subparagraph (b) above.
3. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to this Convention or to any protocol shall be subject to the same procedure as for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention or annexes to any protocol.
4. If an additional annex or an amendment to an annex is related to an amendment to this Convention or to any protocol, the additional annex or amendment shall not enter into force until such time as the amendment to the Convention or to the protocol concerned enters into force.

Article 31

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Contracting Party to this Convention or to any protocol shall have one vote.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Contracting Parties to this Convention or the relevant protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 32

RELATIONSHIP BETWEEN THIS CONVENTION AND ITS PROTOCOLS

1. A State or a regional economic integration organization may not become a Party to a protocol unless it is, or becomes at the same time, a Contracting Party to this Convention.
2. Decisions under any protocol shall be taken only by the Parties to the protocol concerned. Any Contracting Party that has not ratified, accepted or approved a protocol may participate as an observer in any meeting of the parties to that protocol.

Article 33

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature at Rio de Janeiro by all States and any regional economic integration organization from 5 June 1992 until 14 June 1992, and at the United Nations Headquarters in New York from 15 June 1992 to 4 June 1993.

Article 34

RATIFICATION, ACCEPTANCE OR APPROVAL

1. This Convention and any protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by States and by regional economic integration organizations. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.
2. Any organization referred to in paragraph 1 above which becomes a Contracting Party to this Convention or any protocol without any of its member States being a Contracting Party shall be bound by all the obligations under the Convention or the protocol, as the case may be. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Contracting Party to this Convention or relevant protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention or protocol, as the case may be. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention or relevant protocol concurrently.
3. In their instruments of ratification, acceptance or approval, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.

Article 35

ACCESSION

1. This Convention and any protocol shall be open for accession by States and by regional economic integration organizations from the date on which the Convention or the protocol concerned is closed for signature. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.
2. In their instruments of accession, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.
3. The provisions of Article 34, paragraph 2, shall apply to regional economic integration organizations which accede to this Convention or any protocol.

Article 36

ENTRY INTO FORCE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. Any protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the number of instruments of ratification, acceptance, approval or accession, specified in that protocol, has been deposited.
3. For each Contracting Party which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such Contracting Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
4. Any protocol, except as otherwise provided in such protocol, shall enter into force for a Contracting Party that ratifies, accepts or approves that protocol or accedes thereto after its entry into force pursuant to paragraph 2 above, on the ninetieth day after the date on which that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which this Convention enters into force for that Contracting Party, whichever shall be the later.
5. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article 37

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Convention.

Article 38

WITHDRAWALS

1. At any time after two years from the date on which this Convention has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.
3. Any Contracting Party which withdraws from this Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is party.

Article 39

FINANCIAL INTERIM ARRANGEMENTS

Provided that it has been fully restructured in accordance with the requirements of Article 21, the Global Environment Facility of the United Nations Development Programme, the United Nations Environment Programme and the International Bank for Reconstruction and Development shall be the institutional structure referred to in Article 21 on an interim basis, for the period

between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties or until the Conference of the Parties decides which institutional structure will be designated in accordance with Article 21.

Article 40

SECRETARIAT INTERIM ARRANGEMENTS

The secretariat to be provided by the Executive Director of the United Nations Environment Programme shall be the secretariat referred to in Article 24, paragraph 2, on an interim basis for the period between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties.

Article 41

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall assume the functions of Depositary of this Convention and any protocols.

Article 42

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

Done at Rio de Janeiro on this fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-two.

ANNEX I

IDENTIFICATION AND MONITORING

1. Ecosystems and habitats: containing high diversity, large numbers of endemic or threatened species, or wilderness; required by migratory species; of social, economic, cultural or scientific importance; or, which are representative, unique or associated with key evolutionary or other biological processes;
2. Species and communities which are: threatened; wild relatives of domesticated or cultivated species; of medicinal, agricultural or other economic value; or social, scientific or cultural importance; or importance for research into the conservation and sustainable use of biological diversity, such as indicator species; and
3. Described genomes and genes of social, scientific or economic importance.

ANNEX II

PART 1

ARBITRATION

Article 1

The claimant party shall notify the secretariat that the parties are referring a dispute to arbitration pursuant to Article 27. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of the Convention or the protocol, the interpretation or application of which are at issue. If the parties do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The secretariat shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Convention or to the protocol concerned.

Article 2

1. In disputes between two parties, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.
2. In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.
3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Secretary-General of the United Nations shall, at the request of a party, designate the President within a further two-month period.
2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Secretary-General who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Convention, any protocols concerned, and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

- (a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and
- (b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 8

The parties and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party or a failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

PART 2

CONCILIATION

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each Party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by the party that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by a party, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.

„Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Egyezménye a Biológiai Sokféleségről"

Felelős szerkesztők:

Nechay Gábor,

Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium,
Természetvédelmi Hivatal

dr. Faragó Tibor,

Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium

Kiadja:

az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciájának

Magyar Nemzeti Bizottsága

Felelős kiadó:

a Magyar Nemzeti Bizottság megbízásából

dr. Faragó Tibor

Készült:

az Országos Meteorológiai Szolgálat Nyomdájában

Budapest, II. Kitaibel Pál u. 1.

Felelős vezető:

Szinok István

Munkaszám:

92/...